

2. Sociální vývoj

V populaci Prahy bylo v roce 2021 podle VŠPS celkem 727,6 tisíc osob ekonomicky aktivních starších 15-ti let, z toho bylo 710,9 tisíc zaměstnaných osob a 16,8 tisíc osob nezaměstnaných. Mezi uchazeči o zaměstnání, kteří jsou registrovaní na úřadu práce v Praze je nejvíce osob ve věku 35-44 let (25 % v roce 2021). Osoby starší 55 let se podílí na všech uchazečích 23 %. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných byl v roce 2021 na úrovni 37 %. Podle šetření SILC 2021 vynakládají domácnosti v Praze nejvíce výdajů na nájemné (a úhradu za užívání bytu) (37 %) a na elektřinu (21 %). Na pražské i republikové mzdy měl v posledním roce 2021 vliv výrazný růst cen. Po promítnutí vlivu cen do průměrné hrubé mzdy v Praze došlo k reálnému meziročnímu poklesu mezd v 1., 3. a 4. čtvrtletí 2021.

Vývoj počtu dětí na pražských mateřských a základních školách se odvíjí od demografického vývoje Prahy. Pandemie se projevila kromě jiného také ve zvýšení počtu dětí opakujících ročník. Mezi studenty středních škol převládají ti, navštěvující střední odborné školy s maturitní zkouškou. Pandemie měla logicky zásadní vliv na výdaje na dávky nemocenského pojištění, zejména ošetřovného, jehož hodnota vyplacená osobám v Praze se v roce 2020 oproti 2019 zvýšila 6,8 krát. Při přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let má Praha nejméně lůžek v domovech pro seniory, i v domovech se zvláštním režimem. Mezi držitelé průkazů pro zdravotně postižené převládají ti, se středně těžkým postižením (26,3 tisíc). 198 tisíc osob pobíralo starobní plný důchod, mezi příjemci všech důchodů dále převažovaly ženy, které pobíraly kombinovaný vdovský důchod (49,3 tisíc žen).

Zaměstnanost a ekonomická aktivita

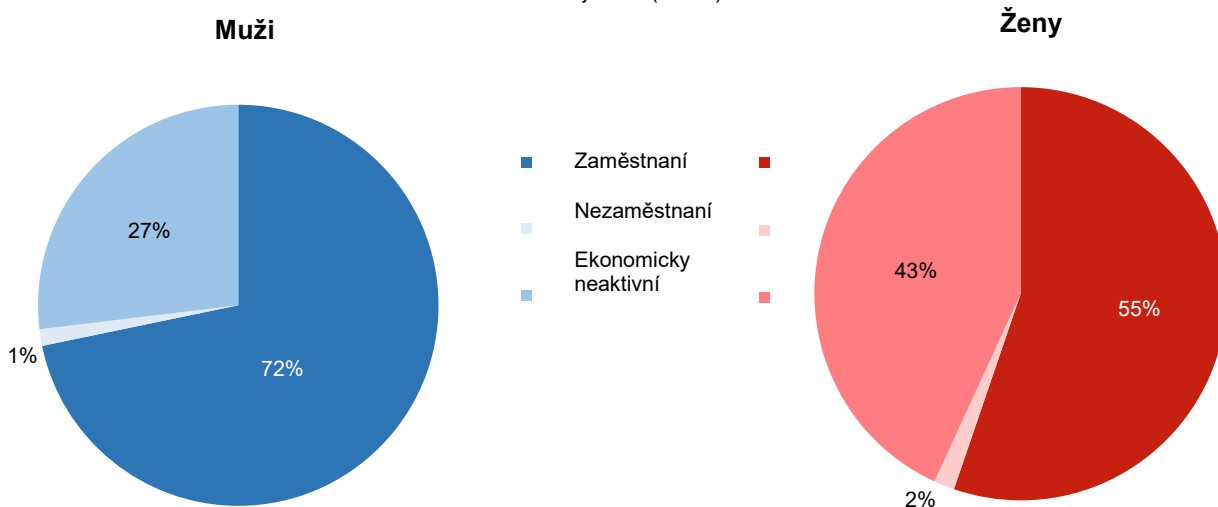
Pracovní sílu v Praze v roce 2021 tvořilo 727,6 tisíc osob a 54,8 % z nich bylo mužů.

Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS)⁴, bylo v Praze v roce 2021 přibližně 1 123,8 tisíc bydlících obyvatel ve věku 15 a více let. Ekonomicky aktivních (tzv. pracovní síly) z nich bylo 727,6 tisíc (64,7 %). Mezi ekonomicky aktivní v metodice VŠPS počítáme zaměstnané a nezaměstnané osoby. V sousedním Středočeském kraji bylo ekonomicky aktivních o něco méně (708,4 tisíc, 61,6 %) a v ostatních krajích se jejich podíl pohyboval od 60,9 % až po 57,4 %. Mezi ekonomicky aktivními v Praze převládali muži s podílem 54,8 %. Zaměstnaných bylo v roce 2021 celkem 710,9 tisíc a nezaměstnaných 16,8 tisíc osob. Neaktivních obyvatel starších 15-ti let bylo 396,2 tisíc a převládaly mezi nimi ženy. Bylo jich 63 %. Jedná se převážně o ženy pečující o rodinu nebo starší ženy, které již odešly z trhu práce. Obecná míra nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných na pracovní síle) se v letech 2016-2021 pohybovala mezi 1,3 a 2,3 %. Mezi nezaměstnanými bylo v roce 2021 celkem 56,4 % žen.

⁴ Výběrové šetření pracovních sil je šetření ČSÚ, které zjišťuje participaci na trhu práce u osob obvykle bydlících na území ČR. Výsledky zjištěné na výběrovém souboru jsou matematicko-statistickými metodami dopočteny na populaci celou. Zjišťuje zaměstnanost, nezaměstnanost a ekonomickou neaktivitu obyvatel. Údaje jsou dostupné pouze za úroveň krajů. Více zde: https://www.czso.cz/csu/vyказы/vyberove_setreni_pracovnich_sil

Populace ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity a pohlaví v Praze (2021)

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Téměř tři čtvrtiny mužů bydlících v Praze je zaměstnaných, zatímco mezi ženami je zaměstnaných o něco více než polovina. U žen je významná skupina ekonomicky neaktivních, které v ženské populaci 15-letých a starších tvoří 43 %. Ekonomicky neaktivních mužů je pouze 27 %. Jak u mužů, tak u žen bydlících v Praze je vyšší zastoupení zaměstnaných než v průměru za ČR celkem. Naopak je v Praze nižší zastoupení ekonomicky neaktivních žen i mužů než je tomu v průměru za ČR.

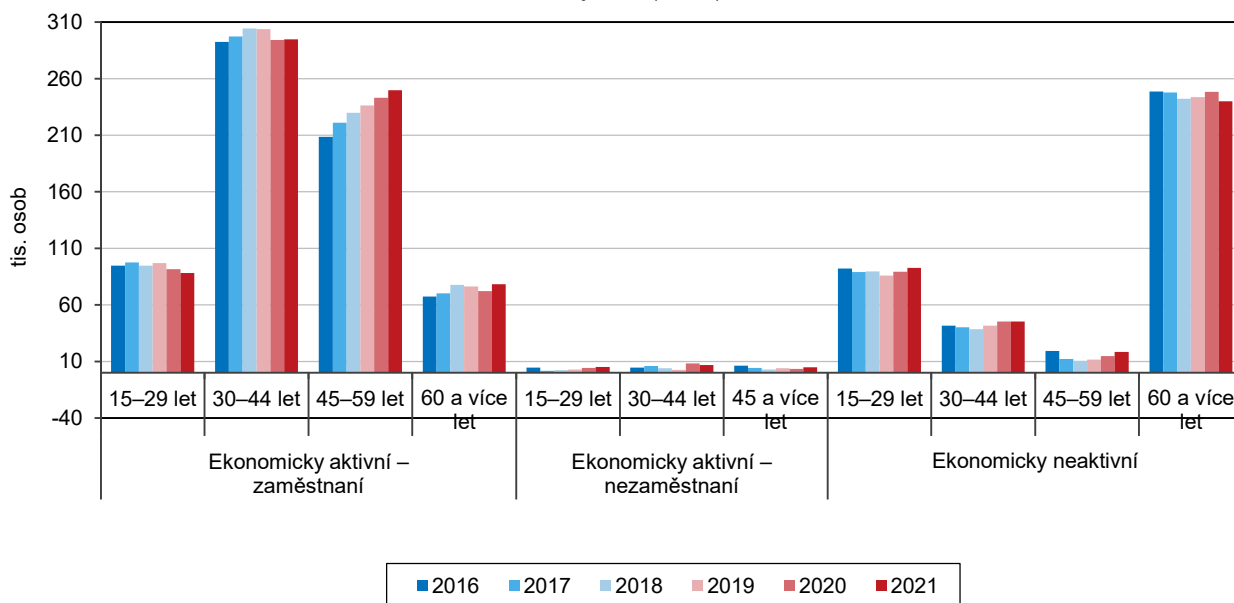
Při společném pohledu na věkovou strukturu a strukturu obyvatel 15-letých a starších podle ekonomické aktivity, převládají v populaci Prahy zaměstnané osoby ve věku 30-44 let (294,8 tisíc osob), následovaní zaměstnanými ve věku 45-59 let (249,8 tisíc), které jsou však již těsně následováni osobami ekonomicky neaktivními ve věku 60 a více let (240 tis.). Tyto osoby celkem tvoří téměř 70 % obyvatel Prahy, kterým je více než 15 let. V Praze je dále poměrně vysoký počet mladých osob ve věku 15-29 let, kteří jsou neaktivní a to zejména z důvodů studia (92,6 tisíc) a o něco nižší počet mladých lidí ve stejném věku, kteří jsou naopak zaměstnaní (88,1 tisíc). Žije tu také 78,2 tisíc starších osob ve věku 60 a více let, které jsou zaměstnané.

Největší počet ekonomicky aktivních osob v Praze je ve věku 30–44 let a dosahuje počtu 301,6 tisíc. 294,8 tisíc z nich je zaměstnaných.

Obyvatelstvo hl. m. Prahy podle ekonomické aktivity a věku (2016-2021)

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Při pohledu na vývoj od roku 2016 je významný posun u zaměstnaných osob: ke zvýšení počtu došlo u 45-59 letých zaměstnaných osob (bylo jich více o 20 %) a u 60 a více letých zaměstnaných osob (o 16 %).

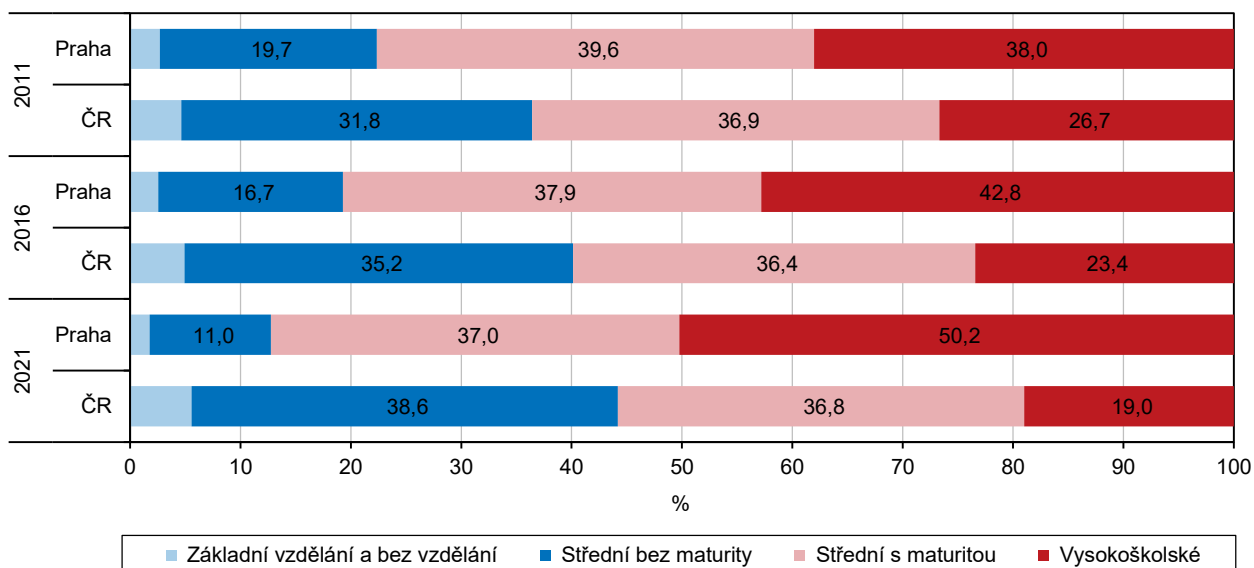
Podíl osob s vysokoškolským vzděláním v rámci pracovní síly byl v Praze již 50 %, oproti roku 2016 šlo o nárůst o 7,4 p. b.

Podle vzdělanostní struktury mělo v Praze v roce 2021 nejvíce ekonomicky aktivních osob (zaměstnaných a nezaměstnaných) vysokoškolské vzdělání (50,2 %), následovali osoby se středním vzděláním s maturitou (37,0 %) a středním bez maturity (11,0 %). Nejméně osob mělo pouze základní vzdělání nebo bylo úplně bez vzdělání (1,8 %). Za posledních deset let se vzdělanostní struktura pracovních sil proměnila. Podíl ekonomicky aktivních se základním vzděláním, středním bez maturity a středním s maturitou se dlouhodobě snižuje ve prospěch vysokoškolsky vzdělaných osob. Nejdynamičtěji se za posledních 10 let měnil podíl osob se středoškolským vzděláním bez maturity a s vysokoškolským vzděláním, přičemž podíl vysokoškoláků v populaci roste, kdežto podíl těch, kteří mají střední vzdělání bez maturity, klesá.

Krajem s druhým nejvyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných osob je Jihomoravský (30,0 %). Kraj Olomoucký a Středočeský mají podobné zastoupení vysokoškoláků v pracovní síle (26,5 % a 25,4 %). Nejnížší zastoupení vysokoškoláků v pracovní síle je v Karlovarském (13,8 %) a Ústeckém (15,9 %) kraji, přičemž tyto dva kraje mají také vůbec nejvyšší podíl pracovní síly se základním vzděláním (11,0 % a 9,6 %).

Pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní) podle vzdělání v hl. m. Praze a ČR (2011, 2016, 2021)

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

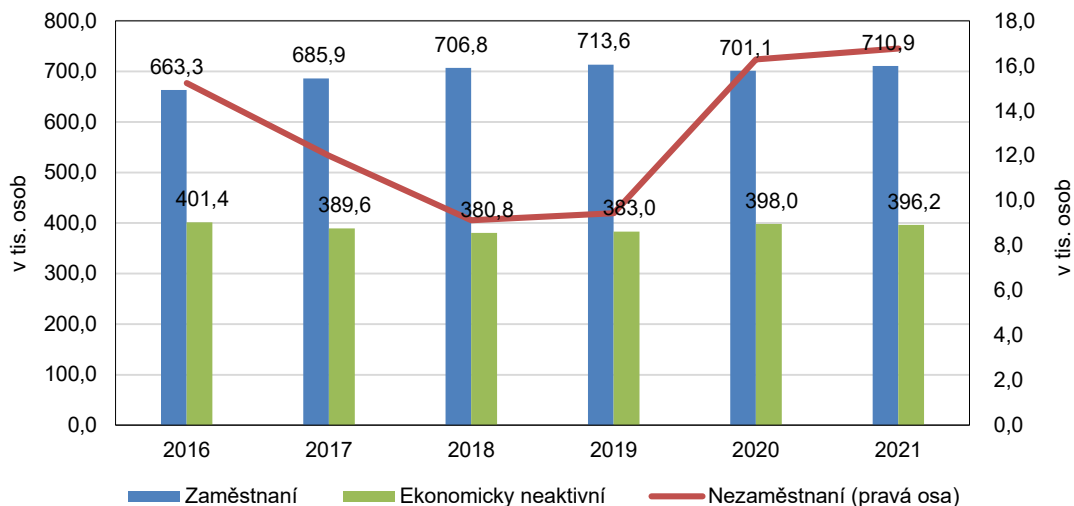

Zaměstnaných bydlících v Praze bylo v roce 2021 přibližně 710,9 tisíc osob.

Opětovný meziroční nárůst počtu zaměstnaných po proběhlé ekonomické krizi z roku 2009 započal v roce 2015, v Praze se objevil o rok dříve. V roce 2016 bylo v Praze 663,3 tisíc zaměstnaných a od té doby až do roku 2019 jejich počet rostl. Pandemie Covid-19 měla vliv na pokles počtu zaměstnaných a růst počtu ekonomicky neaktivních. Oproti roku 2019 se o více než tři čtvrtiny zvýšil počet nezaměstnaných osob, kterých bylo v roce 2021 přibližně 16,8 tisíc osob.

Zaměstnaní, nezaměstnaní a ekonomicky neaktivní v hl. m. Praze (2016-2021)

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Zaměstnané osoby v Praze nejčastěji pracují jako

Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO je založena na dvou hlavních principech, kterými jsou druh vykonávané práce (pracovní místo) a úroveň dovedností. Podle ní v roce 2021 pracovalo nejvíce lidí jako specialista⁵ (38,2 %) a jako technický či odborný

⁵ Klasifikace CZ-ISCO rozlišuje následující třídy zaměstnání: třída 1 - Zákonnodárci a řídící pracovníci, 2 - Specialisté, 3 - Techničtí a odborní pracovníci, 4 - Úředníci, 5 - Pracovníci ve službách a prodeji, 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství, 7 -

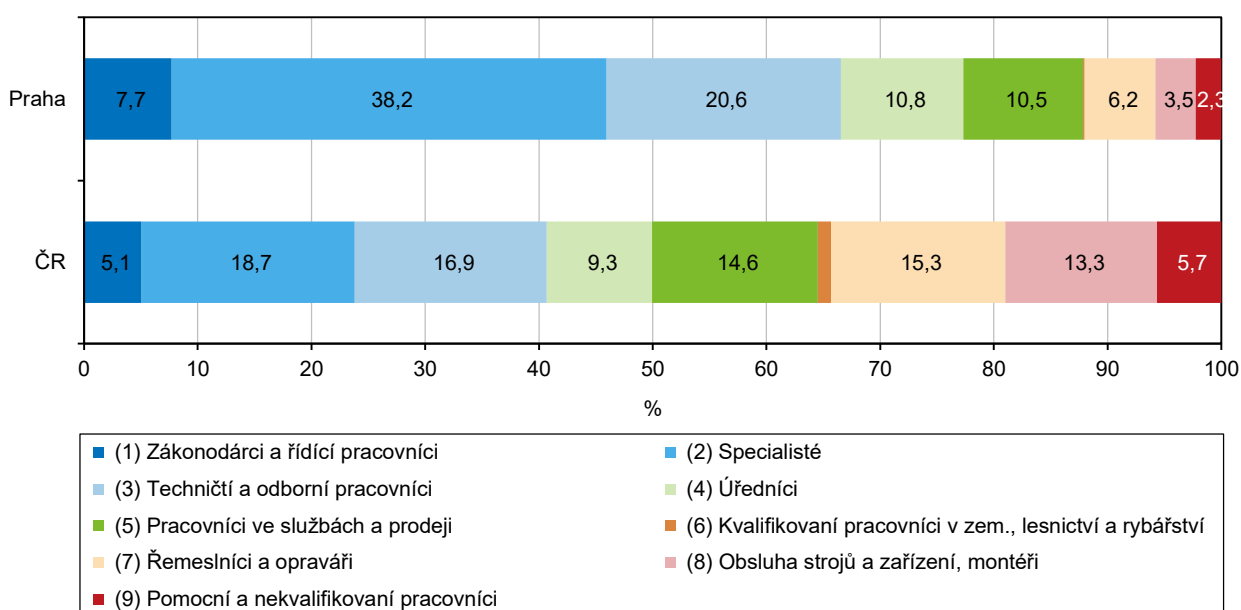
specialisté či jako odborný nebo technický pracovník.

pracovník (20,6 %). Nejméně osob pak zastávalo pozici kvalifikovaného pracovníka v zemědělství, lesnictví a rybářství (0,1 %), ale i pozici pomocného a nekvalifikovaného pracovníka (2,3 %), nebo jako obsluha strojů, zařízení a montéři (3,5 %). Nejvíce zaměstnaných mužů pracovalo jako specialisté (36,8 %), techničtí a odborní pracovníci (21,7 %) a řemeslníci a opraváři (10,2 %). Mezi zaměstnanými ženami bylo také nejvíce žen pracujících jako specialisté (39,9 %). Technických a odborných pracovníků (19,3 %) a úřednic (17,8 %) bylo podobné množství.

Největší rozdíly mezi muži a ženami jsou ve třídě úřednic, kde z celkového počtu zaměstnaných na této pozici je 74,2 % žen a dále na pozici pracovníci ve službách a prodeji, kde je žen 56,7 %. Naopak osoby zaměstnané jako řemeslníci a opraváři jsou z 90,3 % muži. Podobná dominance mužů je také mezi pracovníky obsluhujícími stroje a zařízení a pracujícími jako montéři (88 % mužů na této pozici) ale i mezi zákonodárci a řídicími pracovníky (70,7 % mužů na této pozici).

Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v hl. m. Praze a ČR v roce 2021

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

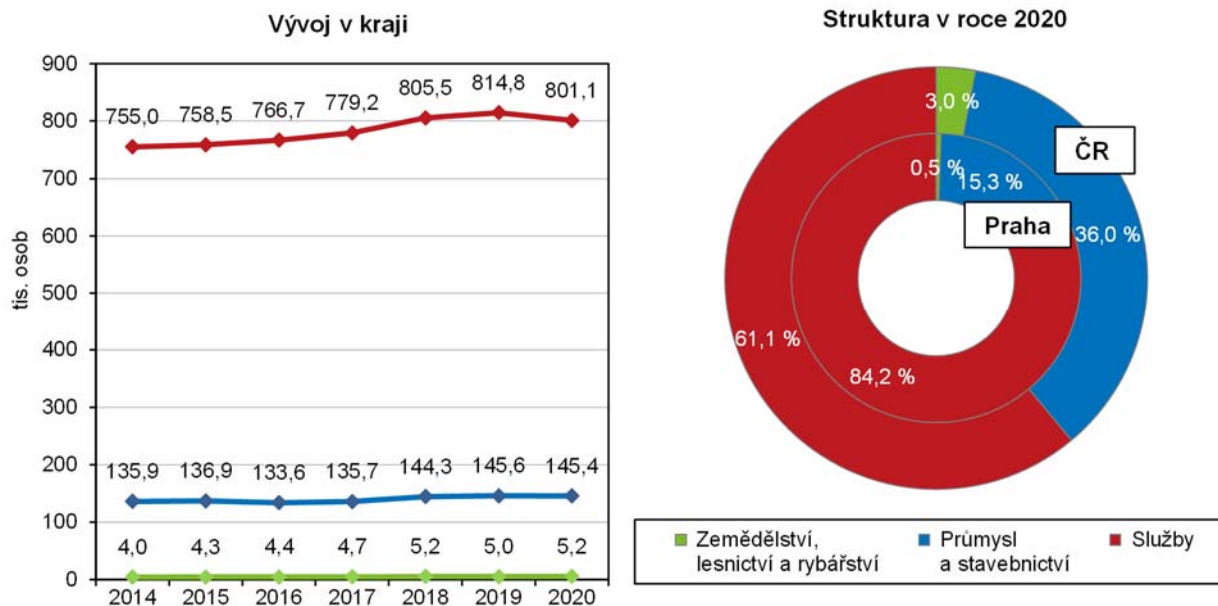
Osoby, které jsou zaměstnané v Praze, pracují z valné většiny ve službách (84,2 %).

Z údajů Výběrového šetření pracovních sil lze zjistit i počet osob, které jsou zaměstnané a mají místo pracoviště v Praze. Ze všech zaměstnaných s místem pracoviště v Praze v roce 2020 (951,6 tisíc osob), jich 84,2 % (801,1 tisíc) je zaměstnáno v sektoru služeb. Velká města obecně jsou centry služeb jak z hlediska zaměstnanosti, tak z hlediska podílu na makroekonomických ukazatelích. Sekundární sektor v Praze má méně významné postavení než v průměru za ČR celkem. Zaměstnaných, kteří v roce 2020 pracovali v sekundéru v Praze, je přibližně 15,3 %, v ČR je to výrazně více (36,0 %).

Řemeslníci a opraváři, 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři, 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách.

Zaměstnaní s místem pracoviště v hl. m. Praze podle odvětvových sektorů

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

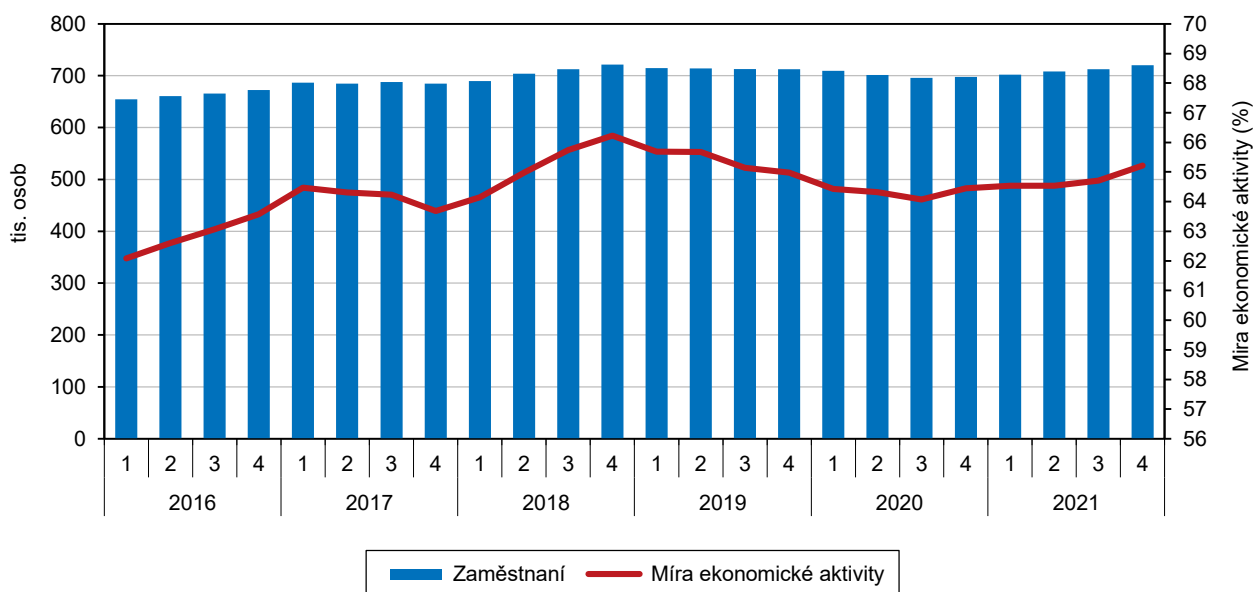

Míra ekonomické aktivity se stabilně drží nad hranicí 60 %.

Míra ekonomické aktivity, která je vyjádřena jako podíl počtu ekonomicky aktivních na počtu osob starších 15 let, v roce 2021 činila 64,7 % a celorepublikový průměr (59,8 %) převyšovala o 5 procentních bodů. Míra ekonomické aktivity se v hlavním městě drží stabilně kolem 60 %. Nadále však panuje rozdíl v její výši mezi muži (73,1 %) a ženami (56,9 %), což poukazuje na stále tradiční rozdělení rolí v českých domácnostech, kdy se o výchovu dětí starají ve větší míře ženy. Svůj vliv má také vyšší podíl žen mezi staršími osobami, které již nejsou ekonomicky aktivní. Míra ekonomické aktivity žen měla v posledních deseti letech rostoucí tendenci s vrcholem v roce 2018, kdy dosáhla maxima 57,1 %. I míra ekonomické aktivity mužů rostla a maxima (74,2 %) dosáhla v roce 2019, posledním roce před pandemií Covid-19.

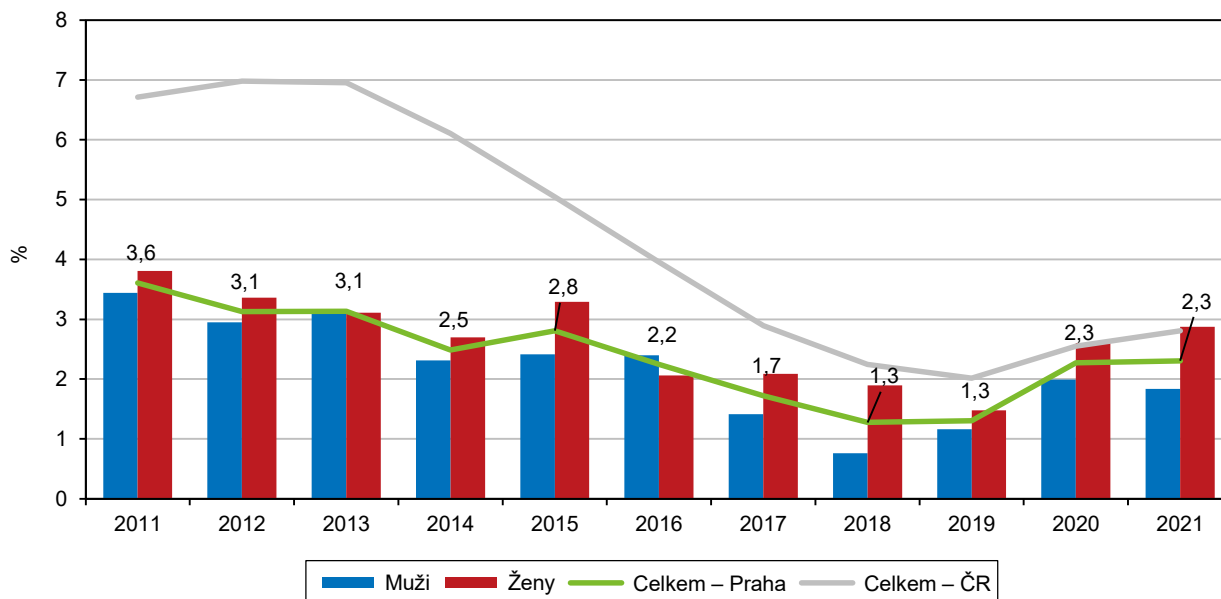
Zaměstnaní a míra ekonomické aktivity v hl. m. Praze podle čtvrtletí (2016-2021)

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti v hl. m. Praze (2011-2021)

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Počet ekonomicky aktivních nezaměstnaných osob měl od roku 2014 spíše klesající tendenci. Vlivem pandemie Covid-19 se v roce 2020 situace podstatně změnila.

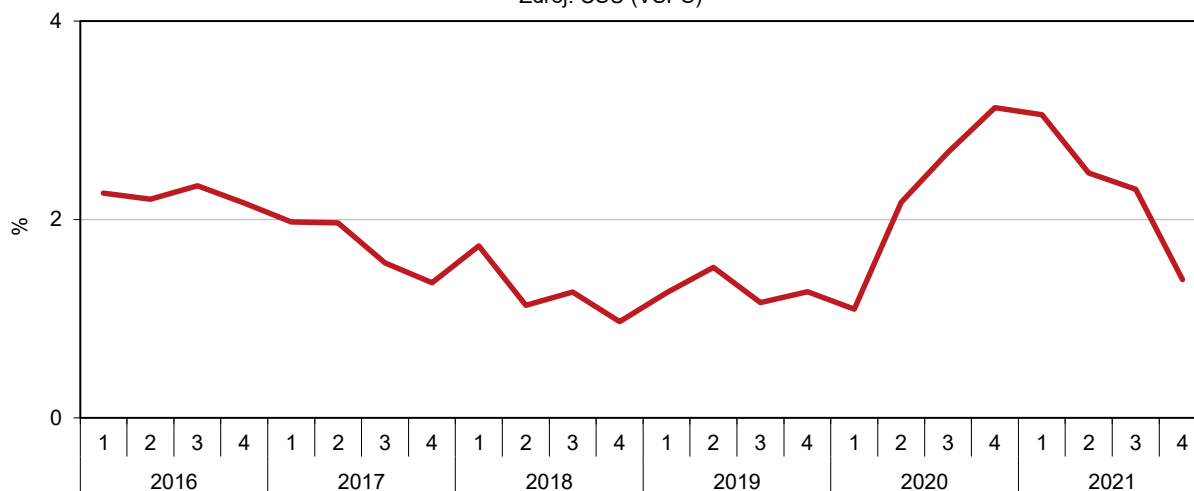
V metodice VŠPS jsou nezaměstnané osoby ty, které práci nemají, aktivně si ji hledají a jsou do 14 dnů schopny do nové práce nastoupit. Tyto osoby se nemusí shodovat s osobami, které jsou zaregistrovány na úřadu práce.

V roce 2019 byl počet nezaměstnaných (15-letých a starších osob) 9,4 tisíc. V důsledku nástupu epidemie Covid-19 byla již v prvním čtvrtletí 2020 přijata restriktivní ekonomická opatření proti jeho šíření, ale vzrůst počtu nezaměstnaných se projevil až ve čtvrtletí druhém a nezastavil se ani v posledním čtvrtletí roku 2020. Až v prvním čtvrtletí 2021 byl zaznamenán pokles počtu nezaměstnaných v Praze. Od třetího čtvrtletí roku 2021 se situace začala zklidňovat a počty nezaměstnaných v meziročním srovnání začaly klesat.

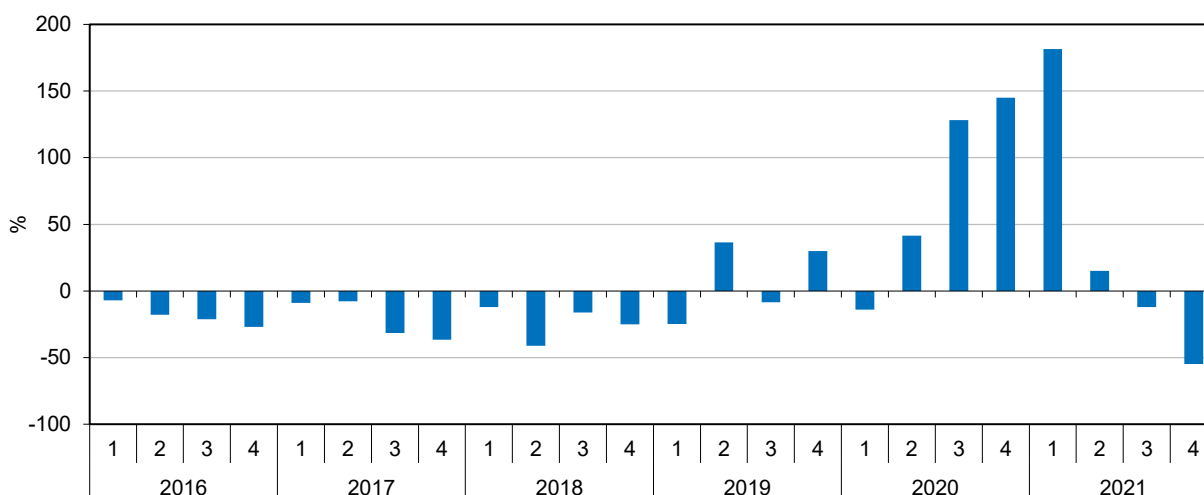
Vyjádřeno ukazatelem obecná míra nezaměstnanosti, se ve druhém čtvrtletí 2020 dostala obecná míra nezaměstnanosti na 2,2 %, nejvyšší úroveň dosáhla ve čtvrtém čtvrtletí 2020 a 1. čtvrtletí 2021, kdy byla na hodnotě 3,1 %. V posledním čtvrtletí roku 2021 byla naměřena obecná míra nezaměstnanosti ve výši 1,4 %.

Obecná míra nezaměstnanosti a změna počtu nezaměstnaných podle čtvrtletí v hl. m. Praze (2016-2021)

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

— Obecná míra nezaměstnanosti

■ Meziroční změna počtu nezaměstnaných

Nezaměstnanost podle MPSV

Informace o nezaměstnanosti je možné kromě Výběrového šetření pracovních sil čerpat také z informací úřadů práce (resp. Ministerstva práce a sociálních věcí). Absolutní údaje z těchto dvou zdrojů jsou odlišné, ale vykazují stejné tendence. Výběrové šetření pracovních sil je realizované u osob v domácnostech bydlících v jednotlivých krajích, výsledky zjištěné výběrovým zjištěním jsou dopočteny na celkovou populaci. Nezaměstnaní jsou zde vymezeni jinak než na základě metodiky z úřadu práce – ve Výběrovém šetření pracovních sil jsou vymezeni jako osoby, které práci nemají, aktivně si ji hledají a jsou do 14 dnů schopny do nové práce nastoupit. Naproti tomu uchazeči o zaměstnání podle údajů z úřadů práce jsou osoby, které se zaregistrovaly na úřadu práce (jsou většinou evidované podle svého trvalého bydliště). Pokud není uvedeno jinak, údaje z MPSV hodnotíme podle stavu k 31. 12. daného roku.

Po šesti letech poklesu od roku 2013 (po odeznění dopadů krize roku 2009) se počty uchazečů o zaměstnání v roce 2020

Nezaměstnanost je v Praze dlouhodobě nejnižší mezi kraji. Na konci roku 2021 bylo podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) v hlavním městě evidováno na úřadech práce celkem 26 047 uchazečů o zaměstnání, z toho žen bylo 13,7 tisíc (tj. 52,4 %) a dosažitelných uchazečů ve věku 15–64 let 23,9 tisíc (tj. 91,7 %). Od roku 2014 lze sledovat trvalý meziroční pokles počtu uchazečů o zaměstnání,

zase začaly zvyšovat – díky dopadům pandemie.

kteřý se zastavil až v roce 2020, kdy počty neumístěných uchazečů ovlivnila pandemie Covid-19 a s ní spojené restriktce různých částí ekonomiky. Ty vedly k uzavření některých podniků a provozoven, které musely přistoupit k propouštění zaměstnanců. Od konce roku 2019 do konce roku 2020 se zvýšil počet neumístěných uchazečů o 14,2 tisíc osob (79 %). V roce 2021 již došlo k meziročnímu poklesu uchazečů o zaměstnání o 19 %. Jejich počet je ale stále o 45 % vyšší (8,1 tisíc osob), než před pandemií v roce 2019.

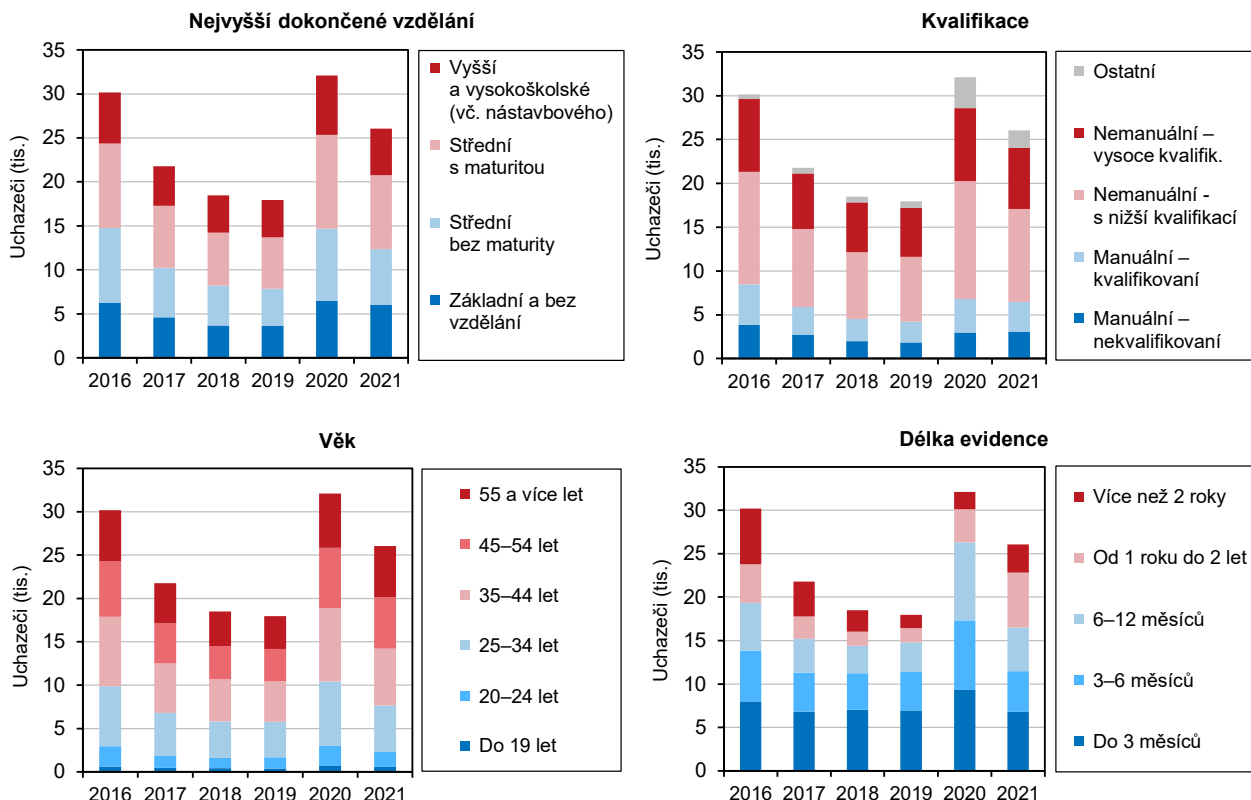
Podobný vývoj byl také u žen – uchazeček o zaměstnání. V roce 2014 bylo uchazeček o zaměstnání celkem 22 202 osob (51 % z celkového počtu uchazečů), do roku 2019 došlo k poklesu na 9,4 tisíc uchazeček, ale v roce 2020 jejich počet meziročně narostl o 75 %. Oživení na trhu práce v roce 2021 přineslo meziroční pokles počtu uchazeček o zaměstnání, ale jejich počet byl – stejně jako u mužů – stále vyšší než před pandemií.

Mezi uchazeči dlouhodobě převládají osoby ve věku nejvyšší ekonomické aktivity, tedy ty, kterým bylo 35 až 44 let. V roce 2021 tvořily 25 %.

Mezi uchazeči o zaměstnání evidovanými na úřadu práce převládají osoby ve věku 35-44 let (v roce 2021 jich bylo 25 % z celkového počtu uchazečů), dále je mezi uchazeči velký počet osob ve vyšších věkových kategoriích. Uchazečů ve věku 45-54 let a ve věku 55 a více let bylo shodně 23 %. Zastoupení uchazečů podle věku se příliš nemění, vliv na tento fakt má i věková struktura celkové populace. V roce 2016 i 2020, kdy byl poměrně vysoký počet nezaměstnaných (více než 30 tisíc), byly nejvíce zastoupené osoby ve věku 35-44, 25-34 a 45-54 let. V ostatních letech byly mezi uchazeči nejvíce zastoupeny osoby ve věku 35-44 let, 25-34 a 55 a více let.

Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence v hl. m. Praze (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

Opětovný pokles počtu uchazečů o zaměstnání mezi roky 2020 a 2021, který lze vnímat jako

V Praze tvoří lidé, kteří mají středoškolské vzdělání s maturitou dlouhodobě více než 30 % uchazečů o zaměstnání. Druhou nejčastější skupinou jsou osoby se středoškolským vzděláním bez maturity, kterých bylo mezi uchazeči 23 % v roce

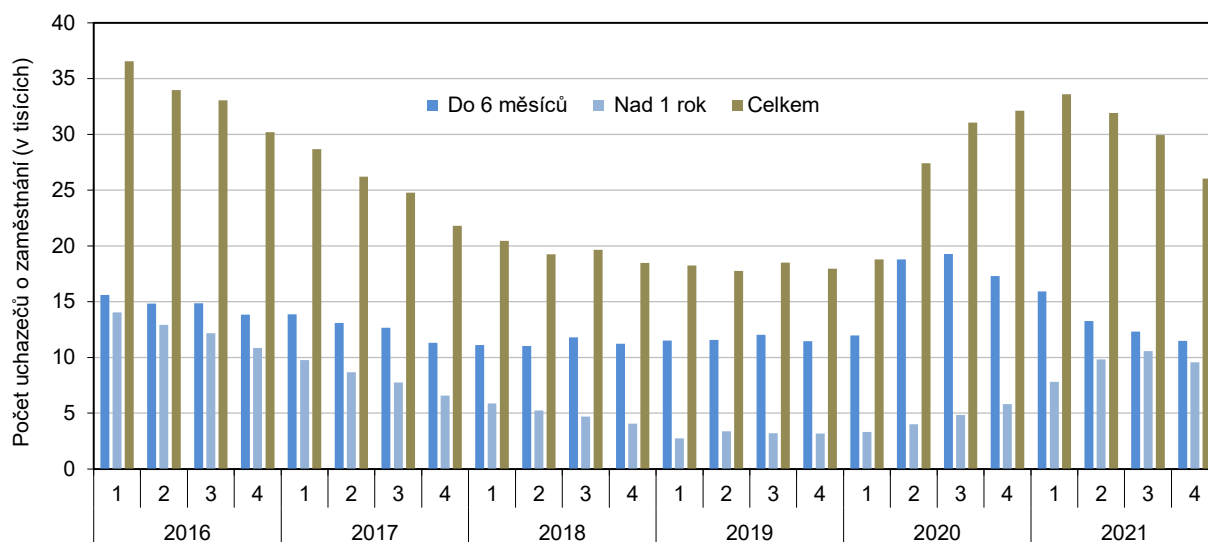
zlepšení, se nejméně týkal osob se základním nebo neukončeným vzděláním.

2019 a 28 % v roce 2016. Osoby se základním vzděláním, neukončeným, nebo bez vzdělání tvořily v období let 2016 až 2021 zhruba 20 až 23 % uchazečů a vysokoškoláci 19 až 24 %.

Z hlediska proměn struktury uchazečů o zaměstnání před a po pandemii došlo v Praze k situaci, kdy mezi koncem roku 2020 a 2019, se nejvíce zvýšil počet uchazečů, kteří měli střední vzdělání bez maturity (o 95 %). K druhému výraznému „covidovému“ nárůstu došlo u těch, co měli střední vzdělání s maturitou (o 83 %) a pak u osob bez vzdělání nebo se základním vzděláním (o 77 %). Vysokoškoláky to postihlo nejméně, jejich počty se zvýšily o 58 %. Následný pokles uchazečů mezi rokem 2020 a 2021 byl podobný u osob všech stupňů vzdělání, kromě základního a neukončeného. Meziročně pouze o 7 % poklesl počet uchazečů u osob se základním a nedokončeným vzděláním, u osob s jiným vzděláním byl pokles 21 až 22 procentní.

Uchazeči celkem, krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní ke konci čtvrtletí v hl. m. Praze

Pramen: MPSV

Dlouhodobá nezaměstnanost nejen jako sociální problém.

Dlouhodobě nezaměstnaní, tedy osoby s délkou evidence na úřadě práce delší než 1 rok, tvořili v Praze k 31. 12. 2021 celkem 37 %. V absolutním vyjádření to bylo 9,6 tisíc lidí evidovaných dlouhodobě na úřadech práce v Praze. V roce 2016 bylo jejich zastoupení podobné (36 %), ale od tohoto roku se snižovalo. Snižoval se však zároveň i celkový počet uchazečů o zaměstnání. V roce 2019 dosáhl podíl dlouhodobě nezaměstnaných necelých 18 %. V roce 2020 se díky epidemii Covid-19 dostal mezi uchazeče velký počet nově evidovaných lidí, podíl dlouhodobě nezaměstnaných mírně přesáhl 18 %. V roce 2021 (stav k 31. 12.) se podíl dlouhodobě nezaměstnaných vrátil na 37 %, vlivem odchodu výrazné části krátkodobě nezaměstnaných zpět do „zaměstnanosti“. V ČR celkem je podíl dlouhodobě nezaměstnaných v letech 2016 až 2021 na úrovni 21 až 38 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání. Praha na tom tedy z hlediska dlouhodobě nezaměstnanosti není výrazně lépe než ČR celkem.

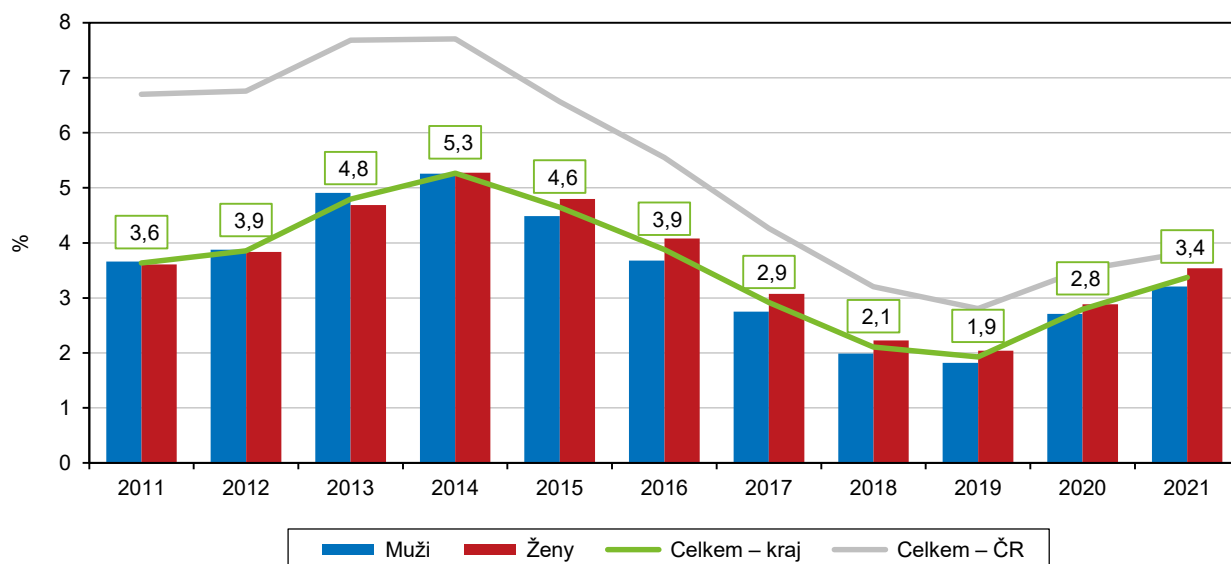
Jak dokládají některé studie⁶, dlouhodobá nezaměstnanost je problémem nejen sociálním, ale i ekonomickým. Osoby dlouhodobě nezaměstnané mají častěji nižší vzdělání, žijí s partnerem taktéž postiženým nezaměstnaností, mají větší tendenci dočasně pracovat na nevyhovující pracovní smlouvy, vyrovnávají se s problémy se sebedůvěrou. Ekonomickým aspektem dlouhodobé nezaměstnanosti jsou zvýšené nároky na různé sociální dávky, omezené příspěvky jednotlivce na daních ze zaměstnání ale také samotný nízký příjem jednotlivce ovlivňující jeho samotného i jeho domácnost.

Průměrný roční podíl nezaměstnaných byl v roce 2021 celkem 3,4 %

Průběh nezaměstnanosti v průběhu roku je nerovnoměrný – v letních měsících je na úřadech práce v Praze registrován vyšší počet uchazečů než v ostatních měsících. Nejméně uchazečů bývá na úřadech práce v Praze registrováno v prosinci. Podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let v ročním průměru⁷ dosáhl v roce 2021 hodnoty 3,4 %. Byl mírně nižší než v roce 2016 (3,9 %). Vlivem krize z roku 2009 byl ještě v roce 2013 a 2014 podíl nezaměstnaných poměrně vysoký (5,3 %), poté klesal až na hodnotu 1,9 % v roce 2019. Uzavření určitých částí ekonomiky vyústila ve zvýšení počtu nezaměstnaných a zvýšení podílu nezaměstnaných v roce 2021 na 3,4 %.

Podíl nezaměstnaných osob* v hl. m. Praze (roční průměr)

Pramen: MPSV

* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob byl v roce 2021 v centrálních městských částech a částech širšího centra.

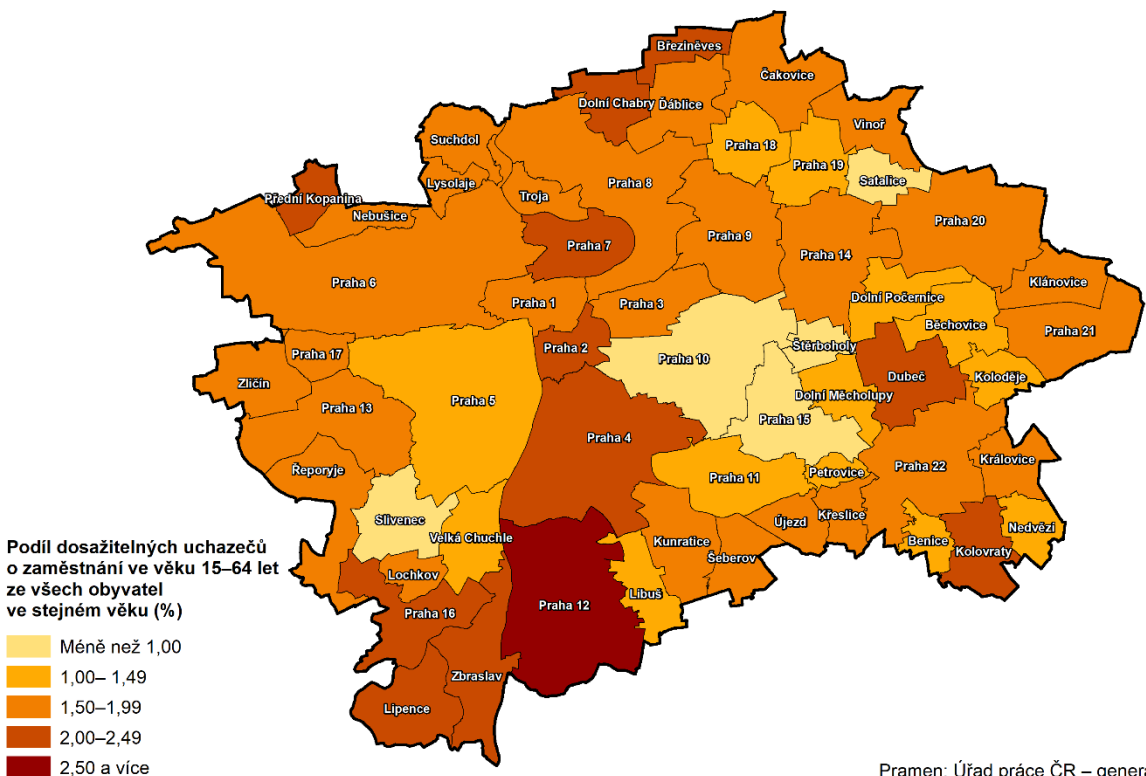
Také v Praze existují rozdíly v nezaměstnanosti mezi jednotlivými částmi Prahy i když nejsou tak velké, jako v některých krajích. Úřad práce v hl. m. Praze poskytuje data o nezaměstnanosti za úroveň městských částí. Jsou územně tříděna podle trvalého bydliště uchazečů. Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl k 31. 12. 2021 v městských částech Praha 12, Praha-Přední Kopanina, Praha-Dubeč, Dolní Chabry, Kolovraty, Praha 2 a Praha 7, kde dosáhl více než 2,0 %. Nezaměstnanost na podobné úrovni jako byl průměr Prahy, měly městské části Praha 1, Praha 8,

⁶ Např. Mareš, P., Sirovátka, T., Vyhlídal, J. (2003): Dlouhodobě nezaměstnaní – životní situace a strategie. Sociologický časopis 39 (1). Sociologický ústav akademie věd ČR. Nebo Premusová, J., Sirovátka, T. (1996): K formování dlouhodobé nezaměstnanosti v České republice. Sociologický časopis 32 (1). Sociologický ústav akademie věd ČR

⁷ Roční průměr podílu nezaměstnaných – průměr všech měsíců jednoho roku

Praha-Újezd a Praha-Zličín (1,6 %). Naopak nejmenší nezaměstnanost měly městské části Praha-Štěrboholy, Praha 10 nebo Praha-Satalice (0,4 až 0,8 %).

Podíl nezaměstnaných osob v městských částech hlavního města Prahy k 31. 12. 2021

Pramen: Úřad práce ČR – generální ředitelství

V Praze připadalo v roce 2021 v průměru 0,2 uchazeče na jedno volné pracovní místo. Je to nejnižší hodnota mezi kraji.

Na konci roku 2021 nabízely úřady práce ve své evidenci v Praze téměř 88,8 tisíc volných pracovních míst. Období od roku 2016 se vyznačovalo nárůstem počtu volných pracovních míst ve většině měsíců sledovaného období. Od konce roku 2016 do konce roku 2019 se jejich počet zvýšil téměř 3,6 krát. Meziroční růst volných pracovních míst v období 2016-2021 byl nejvyšší v roce 2017 (dvojnásobný) a nejnižší v roce 2021 (meziroční růst o 8,6 %). V prvním „covidovém“ roce 2020 meziroční nárůst už nebyl tak enormní, ale stále se jednalo o nárůst počtu volných pracovních míst (o 9,1 %).

Zároveň s pozvolným růstem počtu volných pracovních míst evidovaných na úřadech práce docházelo od roku 2014 ke snižování počtu uchazečů – až do ledna 2020. Počet uchazečů, kteří připadali na jedno volné pracovní místo se tedy dlouho významně snižoval a vzhledem k tomu, že nedošlo k významnějšímu poklesu počtu volných pracovních míst ani během pandemie, je tento ukazatel na rekordně nízké úrovni i na konci roku 2021. Pro představu - počet uchazečů na jedno pracovní místo byl v lednu 2011 ještě 6,7, na konci roku 2011 už jen 4,4 a dále klesal. Na přelomu let 2013/2014 až do léta 2014 přechodně rostl. Od února 2015 počet uchazečů na jedno pracovní místo klesá nebo se drží na stejné úrovni. Na konci roku 2021 připadalo na jedno pracovní místo v Praze pouze 0,3 uchazeče.

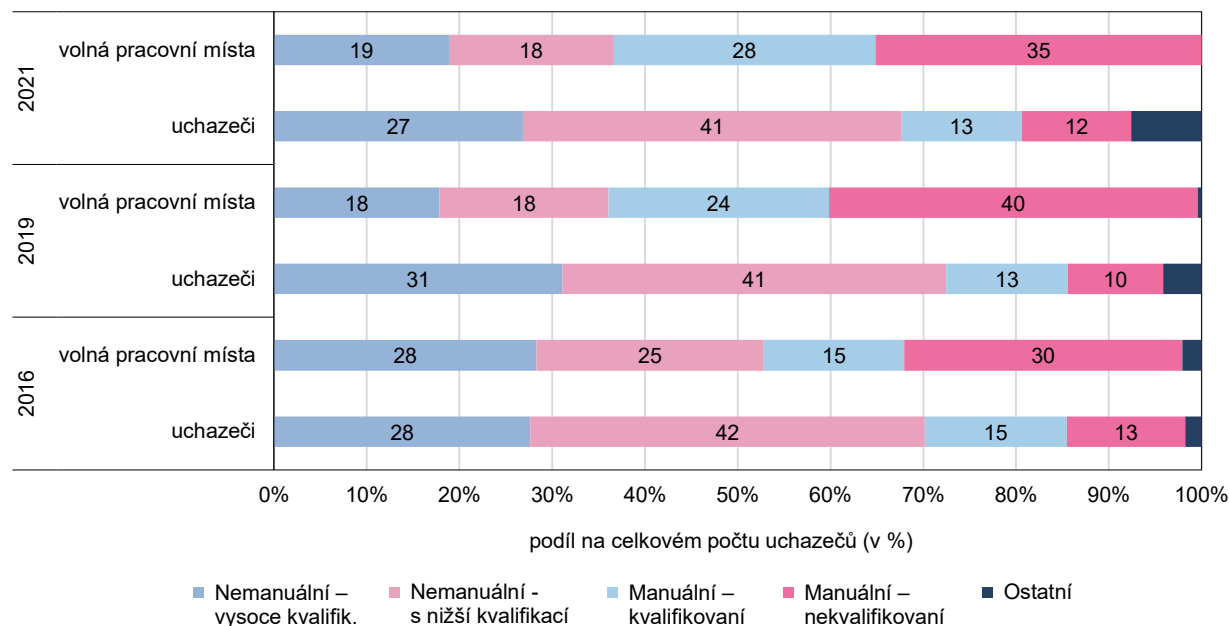
Praha kopíruje tendence patrné v Česku jako celku. Počet uchazečů na jedno pracovní místo v celé ČR byl v lednu 2011 výrazně vyšší než v Praze (18,2), na konci roku 2011 pak 14,2 a od února 2015 pak 7,9 uchazečů na jedno volné pracovní místo

evidované na úřadě práce. Na konci roku 2021 v průměru za ČR se situace neliší příliš od té v Praze: v ČR celkem připadá na 1 pracovní místo pouze 0,8 uchazečů. Regionálně (na úrovni okresů) jsou ale samozřejmě patrné velké rozdíly. Přitom stále nedochází k významnějšímu snížení dlouhodobé nezaměstnanosti. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu uchazečů celkem v ČR v roce 2021 dosáhl 33 % (v Praze je to 37 %).

Porovnání struktury volných pracovních míst a uchazečů o zaměstnání podle klasifikace CZ-ISCO v Praze (stav k 31.12.)⁸

Pramen: MPSV

Jak velký je rozdíl mezi strukturou volných pracovních míst a uchazečů o zaměstnání?

Jaký je rozdíl mezi kvalifikační strukturou uchazečů a kvalifikační strukturou volných pracovních míst je zřetelné z předchozího grafu. Je zřejmé, že kvalifikační struktura volných pracovních míst je jiná, než kvalifikační struktura uchazečů. Nesoulad je vidět hlavně ve skupinách zaměstnání⁵ „nemanuální s nižší kvalifikací“ a „manuální - nekvalifikovaní“. Mezi uchazeči výrazně dominovaly osoby zařazené jako osoby s třídou zaměstnání nemanuální s nižší kvalifikací (42 % v roce 2016 resp 41 % uchazečů v roce 2019). Mezi volnými pracovními místy však bylo jejich zastoupení pouze 25 % resp. 18 %. Naopak bylo mezi uchazeči nejméně osob, které byly zařazeny do skupiny „manuální- nekvalifikovaní“ (bylo jich jen 13, resp. 10 % z počtu uchazečů celkem), ale volných pracovních míst s touto třídou zaměstnání bylo nabízeno výrazně více (30 %, resp. 40 %).

V roce 2021 - po dosavadním ukončení hlavního období nárůstu počtu uchazečů v souvislosti s pandemií - je vidět, že se struktura uchazečů změnila velmi málo, zatímco struktura volných pracovních míst o něco výrazněji. Nyní je mezi volnými pracovními místy evidovanými na úřadech práce větší podíl těch, která jsou určena pro manuální kvalifikované třídy pracovníků (28 %, v roce 2019 jen 24 %). A menší

⁸ Skupiny vycházejí z klasifikace zaměstnání CZ-ISCO.

„Nemanuální – vysoce kvalifikovaní“ zahrnují třídu 1 Řídicí pracovníci + 2 Specialisté + 3 Techničtí a odborní pracovníci.

„Nemanuální – s nižší kvalifikací“ zahrnují třídu 4 Úředníci + 5 Pracovníci ve službách a prodeji.

„Manuální – kvalifikovaní“ zahrnují třídu 6 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství +

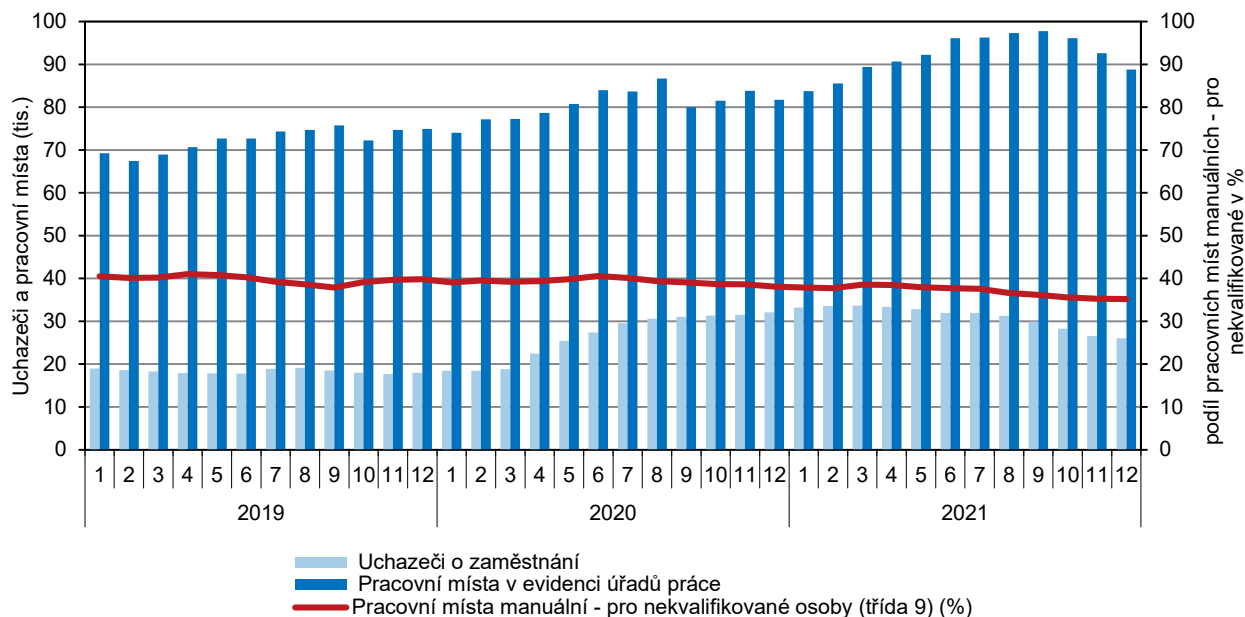
7 Řemeslníci a opraváři + 8 Obsluha strojů a zařízení, montéři.

„Manuální – nekvalifikovaní“ zahrnují třídu 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. „Ostatní“ představují třídu 0 a neuvedeno.

podíl těch, určených pro manuální - nekvalifikované pracovníky (v roce 2019 už 40 %, v roce 2021 jen 35 %).

Uchazeči o zaměstnání, pracovní místa a podíl nekvalifikovaných míst v hl. m. Praze

Pramen: MPSV

Příjmy a životní podmínky domácností

V Praze překračuje průměrný čistý roční peněžní příjem na osobu o 32 % průměr ČR.

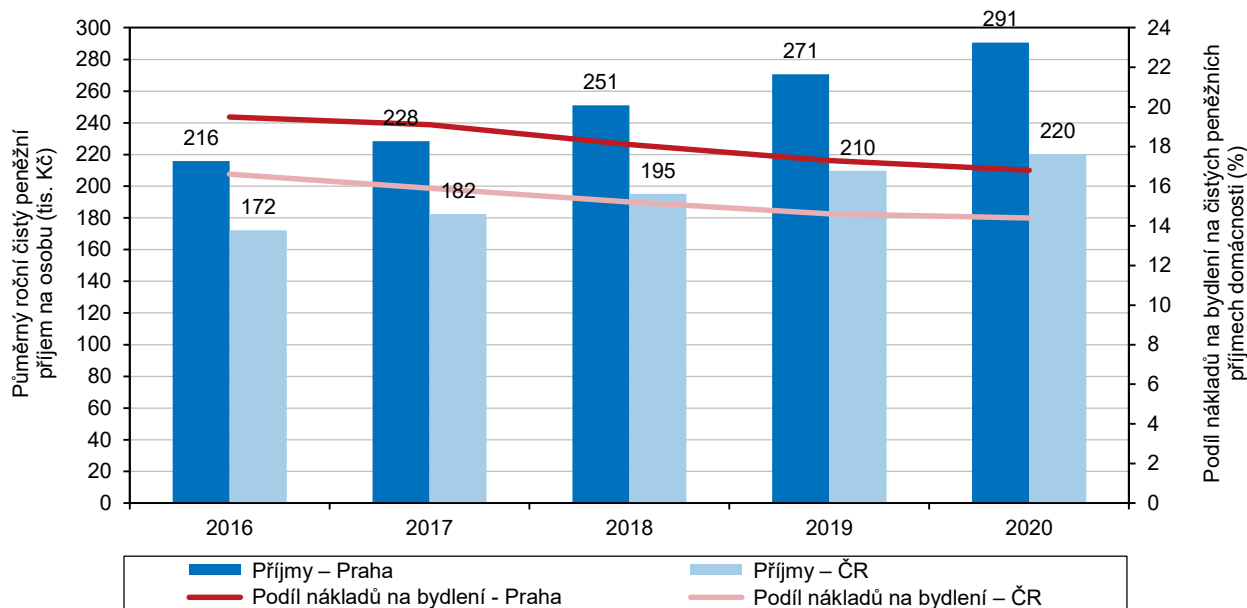
Cílem výběrového šetření Životní podmínky, které je národní verzí celoevropského zjišťování EU-SILC, je dlouhodobě získávat srovnatelné údaje o sociální a také ekonomické situaci domácností. Část šetření zjišťuje i informace o bydlení domácností či vybavenost domácností vybranými předměty. Z výsledků šetření vyplynulo, že příjmy domácností, resp. průměrné roční čisté peněžní příjmy na osobu, se od roku 2016 meziročně (v nominálním vyjádření) zvyšovaly. Přičemž v roce 2020 dosáhla jejich výše 290,7 tisíc Kč. Tím Praha překročila republikový průměr o 32 %. Pražské roční čisté peněžní příjmy rostly v období 2016 až 2020 zhruba 6-10 procentním tempem, v celé ČR byl růst pomalejší (6 - 8 %).

Náklady na bydlení jsou často jednou z hlavních položek, která se významně podílí na celkových výdajích domácnosti. Šetření SILC 2021 prezentuje i data o podílu nákladů na bydlení na celkovém čistém příjmu domácností. Nejvyšší díl z celkových příjmů ukrajují náklady na bydlení v Praze (představují 17 % z čistých peněžních příjmů), Karlovarském a Moravskoslezském kraji (16 %). Naopak relativně nejméně zatěžují náklady na bydlení rozpočet domácností v kraji Vysočina (12 %), Středočeském, Jihočeském a Pardubickém kraji (shodně 13 %).

Roční příjmy domácností a náklady na bydlení v hl. m. Praze a ČR (2016-2020)

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

Pokud rozdělíme domácnosti ČR na pět stejných částí podle výše jejich ročního čistého peněžního příjmu na osobu, Praha má jednoznačně nejvyšší podíl osob, které mají nejvyšší příjmy.

V ČR mělo 20 % domácností roční čisté příjmy na jednu osobu do 152,9 tisíc Kč, dalších 20 % domácností mělo roční čisté příjmy na osobu mezi 152,9 tisíci Kč a 188,0 tisíc Kč. Další pětina domácností pak mělo příjmy v intervalu 188,0 až 223,0 tisíc Kč. Mezi 223,0 a 293,9 tisíci mělo v ČR příjmy dalších 20 % domácností. Posledních 20 % domácností mělo příjmy nad 293,9 tisíc Kč.

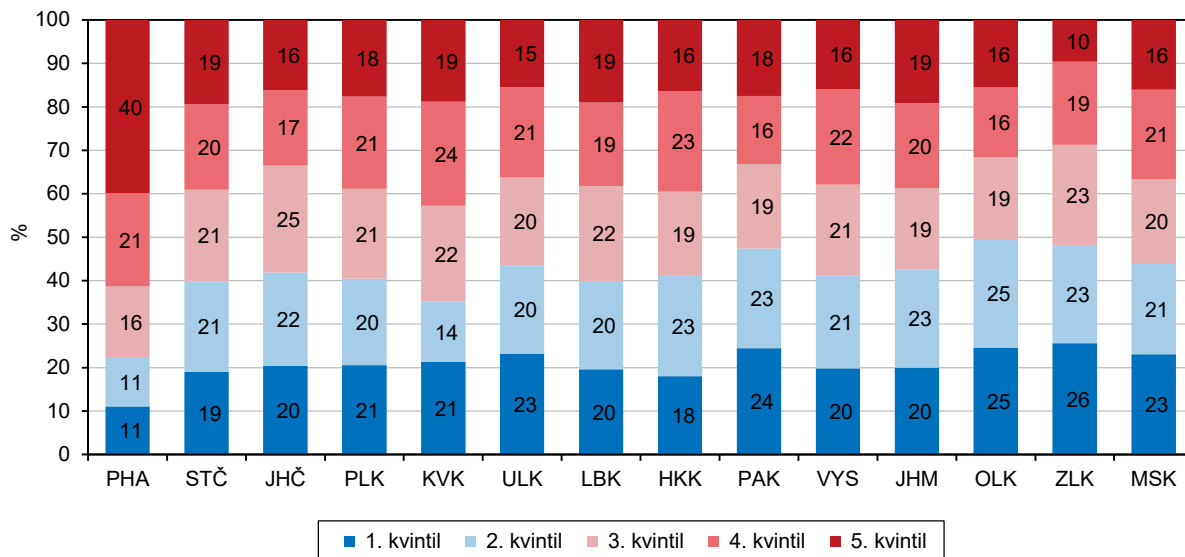
V Praze mělo 11 % domácností příjmy do 152,9 tisíc Kč. Stejná část domácností měla příjmy do 188,0 tisíc Kč ročně. Celkem mělo tedy příjmy do 188,0 tisíc ročně 22 % domácností v Praze a 40 % domácností v ČR. Největší podíl domácností s čistými ročními příjmy na osobu do 188 tisíc Kč byl v Olomouckém (50 %), Zlínském (49 %) a Pardubickém kraji (47 %). Naopak nejméně takových domácností bylo kromě Prahy ještě v sousedním Středočeském kraji (31 %). V Praze tedy bylo nejméně domácností s nejnižšími příjmy při porovnání krajů v ČR.

Naopak domácností s nejvyššími příjmy (nad 293,9 tisíc Kč) bylo nejvíce v Praze (40 %), která tak výrazně převýšila podíl domácností s těmito příjmy v ČR celkem (20 %). Dále byly čtyři kraje, kde byl také poměrně vysoký podíl domácností s těmito nejvyššími příjmy (19 %) – byly to Středočeský, Karlovarský, Liberecký a Jihomoravský. Naopak nejméně domácností s příjmy nad 239,9 tisíc Kč ročně měly Zlínský (10 %) a Ústecký kraj (15 %).

Podíl domácností v krajích podle kvintilového rozdělení *) domácností ČR na základě čistého peněžního příjmu v roce 2020

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky 2021)

Rozdělení domácností v celé ČR	1. kvintil:	2. kvintil:	3. kvintil:	4. kvintil:	5. kvintil:
	20 % domácností s nejnižšími příjmy	druhých 20 % domácností	třetích 20 % domácností	čtvrtých 20 % domácností	20 % domácností s nejvyššími příjmy
Počet domácností v ČR (v tisících)	899,5	899,0	899,4	899,3	898,9
Horní hranice čistého peněžního příjmu na osobu za úhrn domácností v ČR v kvintilu (v Kč)	152 877	188 000	223 000	293 935	x

*) Příslušné domácnosti byly seříděny podle výše čistého peněžního příjmu na osobu a následně rozděleny do 5 stejně velkých skupin. Za tyto skupiny pak byly provedeny samostatné výpočty. V tabulkách uvedené hodnoty horní hranice čistých peněžních příjmů představují příjem poslední domácnosti v příslušné kvintilové skupině.

Pokud se na stejnou problematiku podíváme pomocí dat za Prahu a rozdělíme domácnosti Prahy na pět stejných částí podle výše jejich ročního čistého peněžního příjmu na osobu, vycházejí nám jiné prahové hodnoty horní hranice příjmu a jiné rozložení domácností.

20 % domácností v Praze mělo v roce 2020 roční čistý příjem na osobu do 181,8 tisíc Kč. Druhých 20 % domácností dosáhlo na čistý roční příjem v rozmezí 181,8 tisíc až 227,8 tisíc Kč. V Praze tedy mělo 40 % domácností příjem nejvýše 227,8 tisíc Kč, v Česku měl stejný podíl domácností příjmy do výše 188,0 tisíc Kč. Naopak nejbohatších 20 % domácností mělo v Praze příjmy vyšší než 423,0 tisíc Kč ročně, zatímco v ČR celkem měla nejbohatší pětina domácností příjmy vyšší než 293,9 tisíc Kč za rok.

Porovnání domácností v hl. m. Praze a ČR podle čistého ročního peněžního příjmu na osobu (2020)

	Domácnosti podle ročního průměrného čistého peněžního příjmu na osobu (v tis. Kč)				
	20 % domácností s nejnižšími příjmy	druhých 20 % domácností	třetích 20 % domácností	čtvrtých 20 % domácností	20 % domácností s nejvyššími příjmy
Horní hranice čistého peněžního příjmu za úhrn domácností:					
Praha	181,8	227,8	293,7	423,0	x
ČR	152,9	188,0	223,0	293,9	x

Nájemné tvořilo v roce 2021 největší část nákladů na bydlení v Praze (37 % nákladů na bydlení), na

Významnou část šetření tvoří zjišťování nákladů domácností na bydlení. V současnosti, kdy se zvyšují ceny energií, jsou náklady domácností na bydlení pozorně sledovány. Na základě údajů z roku 2021 lze říci, že z celkových nákladů

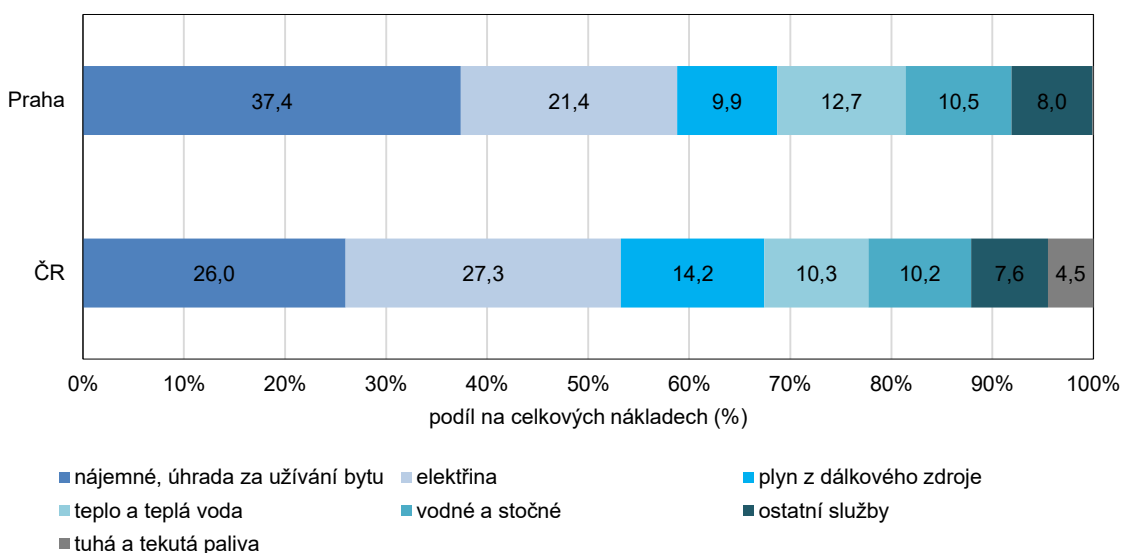
druhém místě byly náklady na elektřinu (21 %).

na bydlení představovaly v pražských domácnostech největší část náklady na nájemné, resp. na úhradu za užívání bytu (37 % nákladů domácností na bydlení). Druhou významnou položkou byly náklady na elektřinu (21 %). Náklady na nájem byly v Praze výrazně vyšší (o 11 p. b.) než v Česku a naopak náklady na elektřinu tvořily v Praze menší zastoupení než v ČR (o 6 p. b.). V pořadí třetím nejvyšším nákladem na bydlení je v Praze úhrada za teplo a teplou vodu (13 %), v Česku jsou to náklady na plyn z dálkového zdroje (14 %).

V nákladech na bydlení existují mezi kraji výrazné rozdíly. Podobně jako v Praze, i v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji převládají mezi náklady na bydlení platby za nájemné a užívání bytu. Naopak u ostatních krajů jsou mezi náklady na bydlení dominantní náklady na elektřinu. Přitom v kraji Vysočina (34 %) a Středočeském kraji (33 %) tvoří náklady na elektřinu třetinu nákladů domácností na bydlení a také Jihočeský kraj se tomuto podílu blíží (32 %). Největší rozdíly mezi kraji jsou v nákladech na nájemné a úhradu za užívání bytu, v nákladech na elektřinu a plyn z dálkového zdroje.

Struktura nákladů na bydlení v Praze a ČR (2021)

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

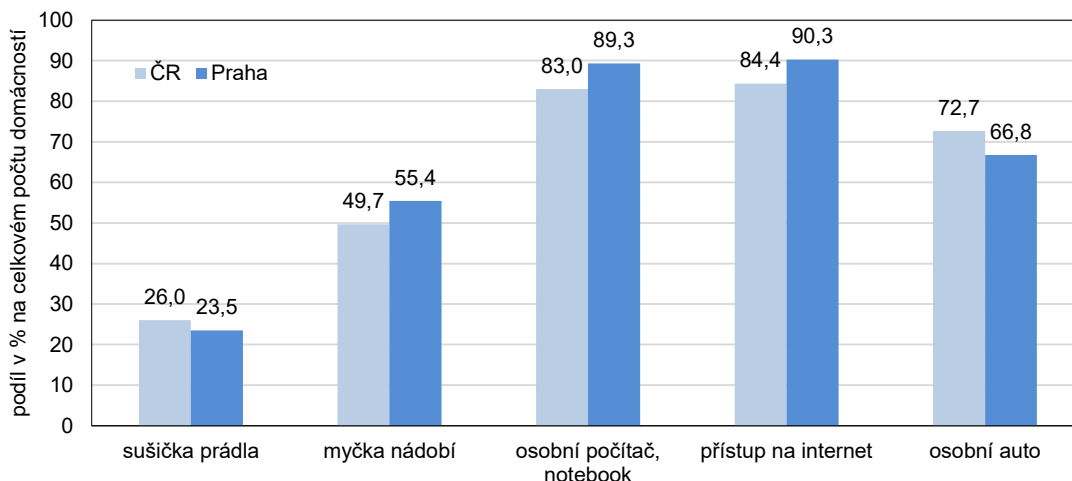
Osobní auto má v Praze 2/3 domácností, myčku nádobí 55 % domácností

V podstatě jediným zdrojem o vybavenosti domácností předměty dlouhodobé spotřeby je šetření SILC. V minulosti zjišťovalo vybavenost domácností také Sčítání lidu, domů a bytů, ve sčítání z roku 2011 již se však tyto otázky ve formuláři SLDB nezjišťovaly. Na vybavenost domácností informačními technologiemi (včetně stolních počítačů a notebooků) je primárně zaměřeno jiné šetření ČSÚ (VŠIT - Výběrové šetření o informačních a komunikačních technologiích).

V roce 2021 byly pražské domácnosti nejvíce vybavené připojením k internetu, kterým disponovalo 90 % domácností. S tím souvisí i vybavenost počítačem nebo notebookem, který mělo v roce 2021 v Praze 89 % domácností. Naopak, sušičku prádla mělo pouze cca 24 % domácností. Oproti ČR má v Praze méně domácností osobní auto a sušičku prádla.

Vybavenost domácností v Praze a ČR vybranými předměty dlouhodobé spotřeby v roce 2021

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

Mzdy

Následující kapitola popisuje mzdovou úroveň jak na základě čtvrtletních údajů, které ČSÚ získává od podniků v ekonomice, tak na základě strukturálního mzdového šetření, které je organizováno MPSV. Nejsledovanějším údajem ze čtvrtletního šetření v podnicích je průměrná hrubá měsíční mzda, ale toto šetření podává také základní informaci například o počtu zaměstnanců v podnicích. Mzdy se zde zjišťují na úrovni podniků a firem. Druhé, strukturální mzdové šetření, poskytuje tolik žádaný ukazatel medián hrubé mzdy, který lze členit i podle pohlaví. To je umožněno způsobem zjišťování mzdy v tomto šetření, kdy mzdy jsou sbírány za jednotlivé zaměstnance.

V roce 2021 byla průměrná hrubá mzda v Praze zjištěná šetřením v podnicích na úrovni 46 452 Kč.

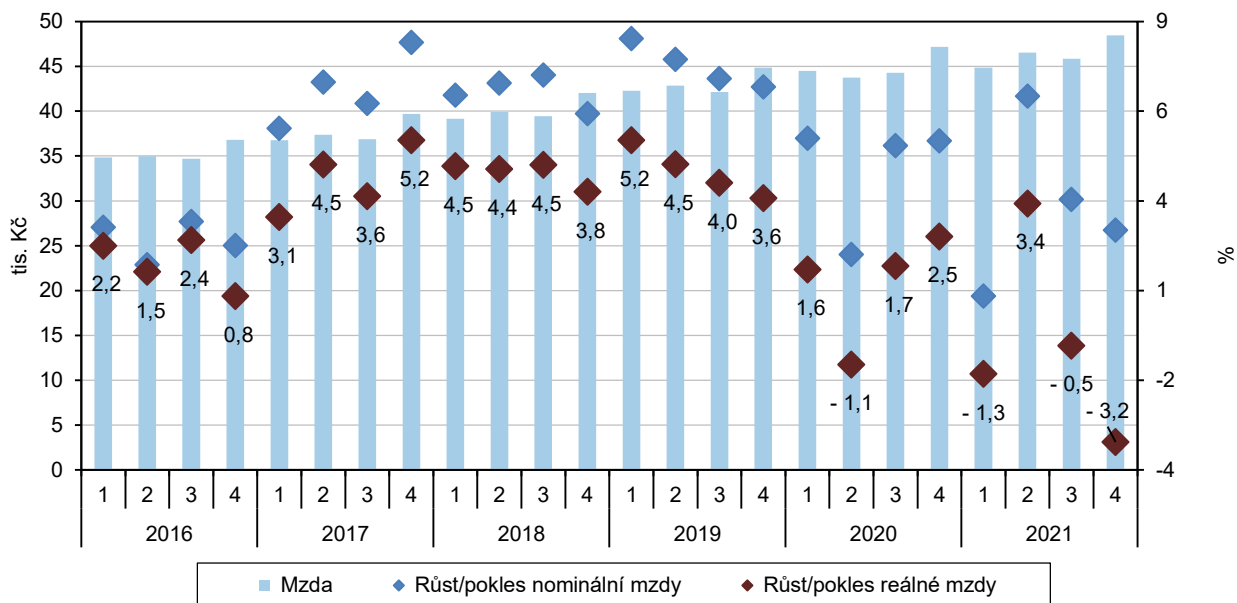
V roce 2021 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda v Praze hodnoty 46 452 Kč, v roce 2016 to bylo 35 341 Kč. V nominálním vyjádření rostly mzdy od roku 2016 do roku 2021 o 31,4 %, růst inflace za celé období byl 15,2 % a reálně tedy mzdy vzrostly pouze o 14,1 %. Pro představu, průměrná mzda v roce 2021 v celé ČR byla 37 903 Kč a v roce 2016 celkem 27 764 Kč. Nominálně tedy vzrostla o 36,5 % (o něco více než v Praze), reálně přibližně o 18,5 %.

Mzdový vývoj byl různý v jednotlivých čtvrtletích, kdy na mzdy měl velký vliv růst cen. Více než 5 % meziroční nominální růst mezd se projevil ve všech čtvrtletích let 2017-2019, zároveň byl i poměrně nízký růst cen (1,9 až 2,8 %) a tak byl reálný růst mezd poměrně vysoký (3,1 až 5,2 %). Ve čtvrtém čtvrtletí 2019 již byl růst cen 3 %, reálné mzdy však stále rostly. V roce 2021 došlo k reálnému růstu mezd pouze ve druhém čtvrtletí.

Průměrná hrubá měsíční mzda^{*)} a její meziroční změny podle čtvrtletí v hl. m. Praze

Zdroj: ČSÚ

^{*)} podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2021 předběžné údaje

Podle strukturální mzdové statistiky byl v roce 2021 medián hrubé mzdy v Praze 41 096 Kč, průměrná mzda byla 50 494 Kč.

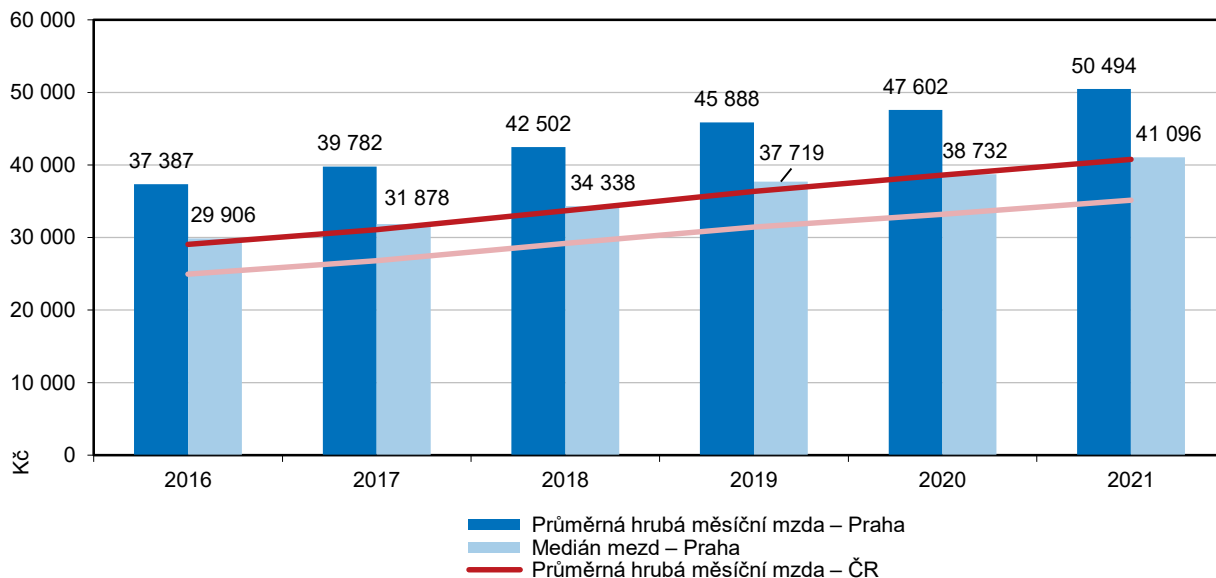
Podle výsledků strukturální mzdové statistiky⁹ byla v roce 2021 průměrná hrubá měsíční mzda v Praze 50 494 Kč. V Česku byla ve stejné době průměrná mzda 40 777 Kč. Od roku 2011 výsledky strukturální statistiky pokrývají celou zaměstnaneckou populaci. Průměrná mzda je vypočtena na základě skutečně odpracované doby, bez doby nemocí a dalších neplacených nepřítomností v práci. Průměrné meziroční tempo růstu průměrné mzdy v Praze v letech 2016 až 2021 se pohybuje od 2,8 % až 8,0 %, v ČR bylo tempo růstu mírně vyšší (představovalo 4,5 až 8,3 %). Muži v Praze pobírali v roce 2021 průměrnou hrubou mzdu 55 744 Kč, zatímco ženy pobíraly 44 506 Kč. Tento, v průměru desetitisícový nepoměr mezi mzdou mužů a žen, je patrný po celou dobu šetření, v posledních šesti letech se nepatrně snižuje.

Medián mezd byl roce 2021 v Praze 41 096 Kč, muži měli medián vyšší (44 250 Kč) než ženy (38 386 Kč), rozdíl mezi muži a ženami není tak markantní jako v případě průměrné mzdy.

⁹ Strukturální mzdová statistika zjišťuje mzdy na jiném souboru a jiným způsobem, než je tomu u podnikové mzdové statistiky. Strukturální mzdová statistika šetří mzdy zvlášť v mzdové a zvlášť v platové sféře, zdrojem dat z první jmenované sféry je Ministerstvo práce a sociálních věcí, a zdrojem dat z druhé je Ministerstvo financí. Údaje o mzdách a dalších nákladech jsou zjišťované za jednotlivé zaměstnance, což umožňuje také třídění podle pohlaví, vykonávané činnosti (Klasifikace zaměstnání), věku a konstrukci mzdového mediánu. Ten rozděluje soubor mezd zaměstnanců na dvě stejné části podle výše jejich mzdy, takže lépe než průměr vypovídá o skutečné úrovni mezd. Podrobněji o tom pojednává část „Úvod“ v publikaci ČSÚ „Struktura mezd zaměstnanců 2021“.

Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd v hl. m. Praze a ČR

Pramen: MPSV, MF

Medián mezd mužů byl v roce 2021 celkem 44 250 Kč, u žen dosáhl hodnoty 38 386 Kč. Gender Pay Gap tak byl 13,3 %

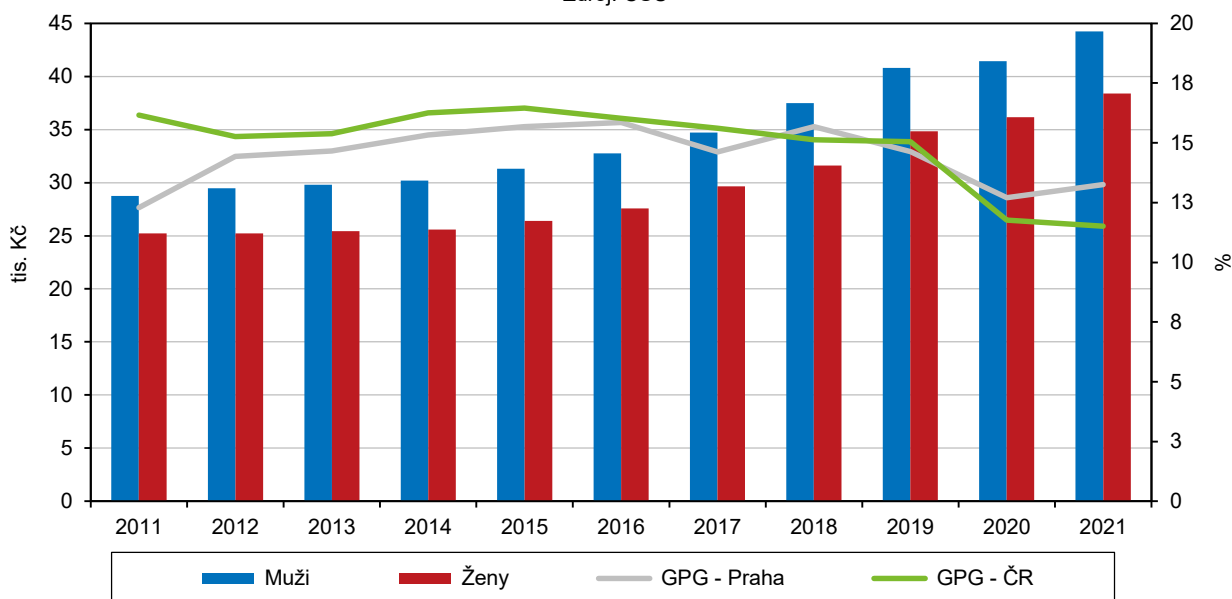
Ilustrovat rozdíly mezi mzdami žen a mužů pomocí ukazatele Gender Pay Gap (GPG) je možné jak s využitím porovnání průměrných hrubých mezd nebo mediánových hrubých mezd. Ukazatel GPG je v následujícím textu konstruován jako procentuální rozdíl mediánových mezd žen a mužů vztažený k mediánu mezd mužů.

Rozdíl mezi mediánem mezd mužů a žen byl v roce 2021 zhruba 13,3 %, v roce 2016 to bylo 15,8 %. V posledních dvou letech – zřejmě vlivem krize vzniklé po pandemii Covid-19 – se rozdíl mezi mediánem mužů a žen snížil, ale kolísání zažívá tento Gender Pay Gap dlouhodobě. Otázka je, zda tento trend snižování rozdílů mezi muži a ženami bude i nadále pokračovat.

V Česku dosahují rozdíly mezi mediánem mezd mužů a žen od nejvyšší hodnoty 16,0 v roce 2016 po nejnižší v roce 2021 (11,5). Gender Pay Gap v Česku zaznamenal v posledních dvou letech taktéž mírné snížení.

Medián mezd podle pohlaví a Gender Pay Gap*) v hl. m. Praze

Zdroj: ČSÚ

*) Gender pay gap - relativní rozdíl mediánu mzdy mužů a žen (vztažený k mediánu mzdy mužů)

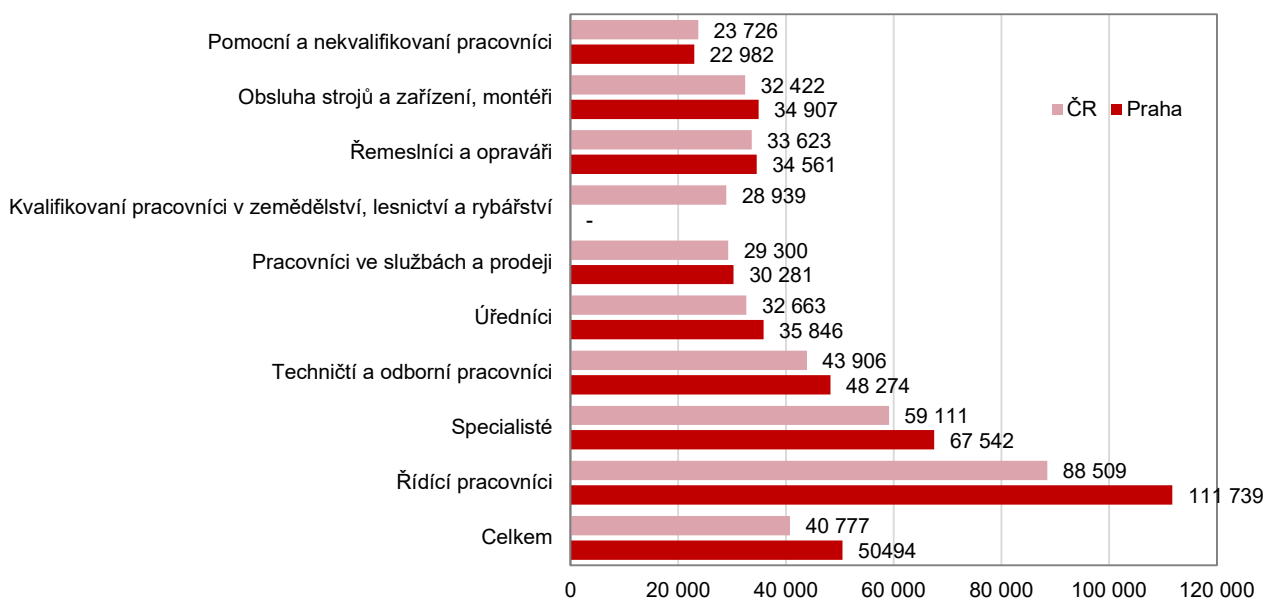

Řídicí pracovníci mají nejvyšší průměrné mzdy. Zaměstnanci pracující na této pozici v Praze vydělávali o 26 % více než je jejich průměr za ČR.

Nejvyšší průměrné hrubé měsíční mzdy pobírala skupina řídicích pracovníků, kam patří nejvyšší státní úředníci, představitelé samosprávy, nejvyšší představitelé společností a řídicí pracovníci ze všech oborů národního hospodářství. Řídicí pracovníci v Praze pobírali v roce 2021 průměrnou hrubou měsíční mzdu ve výši 111 739 Kč, následoval kraj Středočeský (90 969 Kč). Naproti tomu řídicí pracovník ve Zlínském kraji si přišel v průměru jen na 72 052 Kč hrubého měsíčně. Specialisté v Praze vydělávali průměrně 67 542 Kč hrubého měsíčně, naopak v Pardubickém kraji pouze 48 821 Kč. Nejlépe v porovnání se zbytkem České republiky na tom byli i pražští techničtí a odborní pracovníci (48 274 Kč) nebo Úředníci (35 846 Kč). Pražští pracovníci ve službách a prodeji dostávali v roce 2021 ve své třídě zaměstnání třetí nejvyšší průměrnou hrubou měsíční mzdu v republice (30 281 Kč).

Průměrná hrubá měsíční mzda podle klasifikace zaměstnání v hl. m. Praze a ČR 2021

Pramen: MPSV, MF

Zaměstnanci na pozici pomocní a nekvalifikovaní pracovníci mají nejen nejnižší mzdu v Praze ale i druhou nejnižší mezi pomocnými a nekvalifikovanými zaměstnanci v krajích ČR.

Hůře byli v Praze hodnoceni řemeslníci a opraváři (34 561 Kč), kteří se octli z celorepublikového pohledu až na čtvrtém místě. Nejhorší bylo postavení pražských pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, kteří měli ve své třídě v porovnání s ostatními kraji druhou nejnižší průměrnou hrubou měsíční mzdu v České republice (22 982 Kč). Naopak nejlépe byla tato kategorie zaměstnanců odměňována v Karlovarském kraji, kde jejich průměrná hrubá měsíční mzda v roce 2021 dosáhla na 25 502 Kč. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci v hlavním městě navíc nedosáhli ani na polovinu průměrné hrubé měsíční mzdy v Praze. Nejrychlejší byl v Praze meziroční nárůst hrubé průměrné měsíční mzdy u skupiny Obsluha strojů a zařízení, montéři – o 7,8 % (2 540 Kč). V absolutním vyjádření se stejně jako v předchozím roce nejvíce navýšila průměrná hrubá měsíční mzda skupině řídicích pracovníků – o 3 784 Kč.

Z hlediska vývoje průměrných mezd od roku 2016 je zajímavé porovnání mzdy jednotlivých zaměstnání s průměrnou mzdou v Praze celkem. Nadprůměrně jsou ohodnoceni řídicí pracovníci, jejichž mzda je zhruba dvakrát vyšší než průměr za Prahu celkem a dále specialisté, jejichž mzda je zhruba o 34 % vyšší než pražský průměr. Nadprůměrná úroveň jejich mezd se ve srovnání s rokem 2016 ještě více posílila – u řídicích pracovníků ještě více, než u specialistů. Naopak zaměstnanci pracující jako techničtí a odborní pracovníci a úředníci dosahovali v roce 2016 cca

99 % resp. 75 % celopražského průměru a jejich pozice vůči průměru se ještě zhoršila. U ostatních skupin nebyl vývoj v jednotlivých letech jednoznačný.

Vzdělávání

Počet dětí v mateřských školách je přímým odrazem porodnosti, po výraznějším růstu od roku 2006/2007 se v posledních šesti letech jejich počet ustálil na 42,5 až 43,3 tisících.

Mezi dětmi v pražských mateřských školách je nejvíce pětiletých (31,1 %) a čtyřletých (29,3 %). Od roku 2016 se situace téměř nezměnila.

V uplynulém školním roce 2020/2021 se v Praze nacházelo 435 mateřských škol s 1 928 třídami, které navštěvovalo celkem 42 580 dětí. V posledních letech mírně roste počet mateřských škol v hlavním městě; od roku 2016 jich přibýlo celkem 25. Vznik nových zařízení předškolního vzdělávání je odrazem vyšší porodnosti v posledních letech a s tím souvisejícím narůstajícím počtem dětí v mateřských školách. Vzhledem ke koncentraci obyvatel a dopravním možnostem jsou mateřské školy v Praze o něco větší než v ostatních krajích. Ve školním roce 2021/2022 připadalo na jednu pražskou školku v průměru 98 dětí, zatímco v celé ČR to bylo 67 dětí.

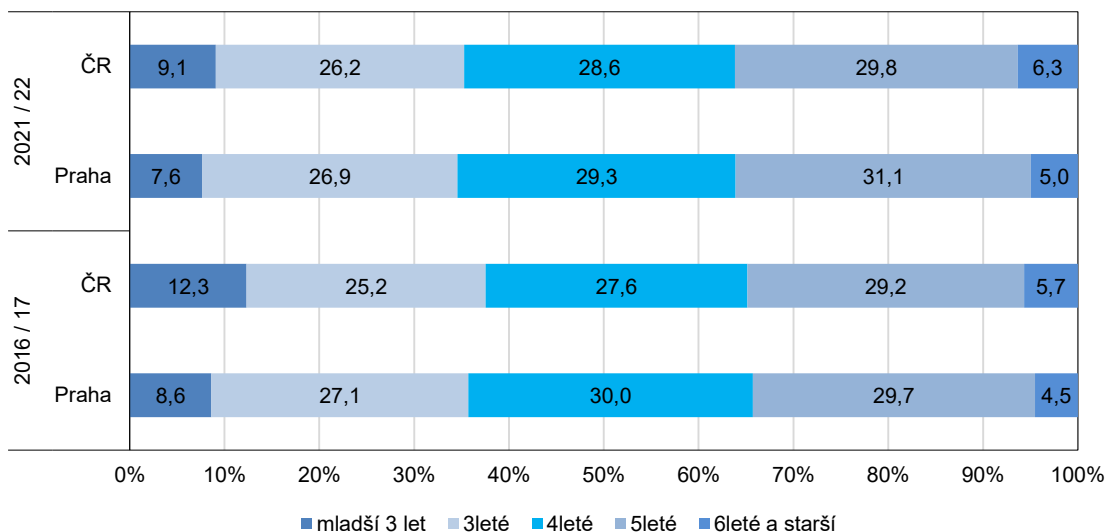
V Praze je zastoupení tříletých dětí v mateřských školách poměrně malé (7,6 %) a oproti průměru ČR je nižší. Před šesti lety bylo zastoupení těchto malých dětí větší jak v Praze, tak v ČR celkem. Nejvíce dětí v pražských školkách je ve věku 5 a 4 let, tyto děti tvořily v roce 2016/2017 téměř 59,8 % dětí ve školkách. V roce 2021/22 ještě o něco více (60,5 %). Šestiletých a starších dětí je minimum (5,0 %). Některé z takto starých dětí navštěvují přípravné třídy základních škol, nebo již školy základní.

Praha v roce 2021/22 patřila mezi kraje s nejnižším podílem dětí mladších 3 let a dětí šestiletých nebo starších ve školkách. Naopak děti 3 až 5 leté jsou v pražských školkách zastoupeny výrazně více než v ostatních krajích ČR.

Děti s jiným než českým občanstvím bylo v pražských školkách 11,5 %. Nejvíce jich bylo z Ukrajiny (28 % ze všech dětí s cizím občanstvím), Slovenska (17 %), Vietnamu (14 %) a Ruska (11 %). Dalšími kraji s vyšším podílem cizinců na počtu dětí navštěvujících MŠ byl Karlovarský (4,7 %), Plzeňský (4,4 %) a Středočeský kraj (3,6 %). V pražských mateřských školkách bylo celkem 3 941 učitelů, ženy mezi nimi výrazně dominovaly (99 %).

Děti v mateřských školách podle věku v Praze a ČR

Pramen: MŠMT

Žáků na základních školách přibývá.

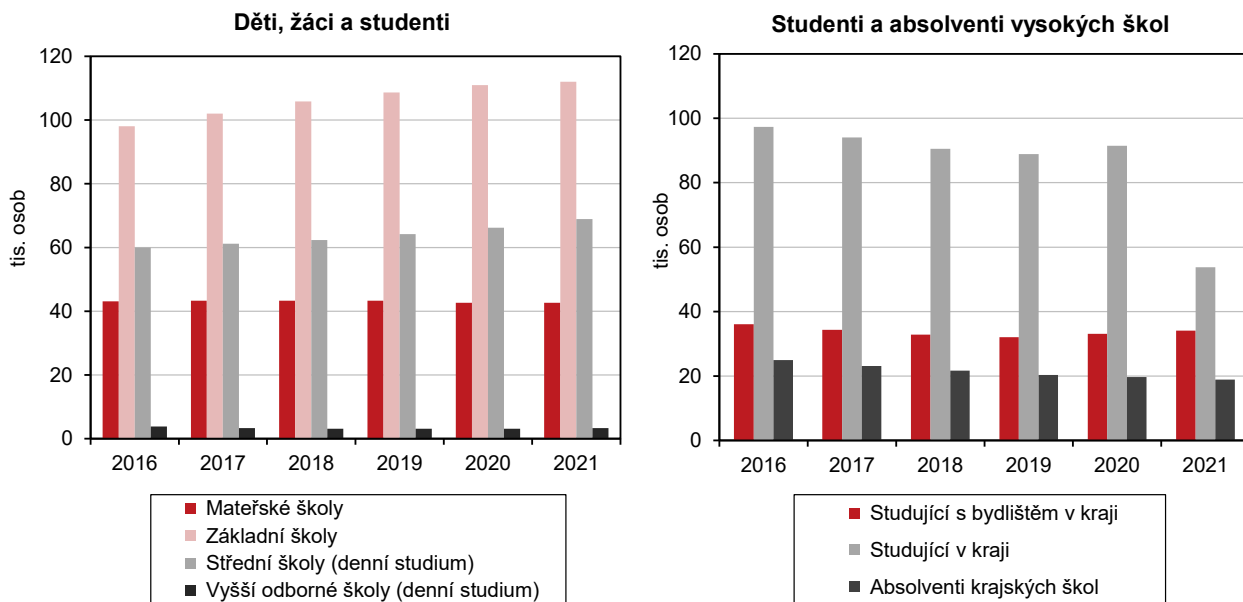
Počet žáků na základních školách v hlavním městě od roku 2009 trvale roste. Ve školním roce 2021/2022 navštěvovalo 286 základních škol celkem 112,1 tisíc žáků. Oproti předchozímu školnímu roku vzrostl počet žáků o 1,1 tisíc, tj. o 1 %. Oproti

školnímu roku 2016/2017 se zvýšil počet žáků na ZŠ dokonce o 13,9 tisíc, tedy o 14,2 %. V uplynulém školním roce 2021/2022 se v pražských základních školách nacházelo 5 386 tříd, tedy o 747 tříd více než v roce 2016/17. Na jednu třídu připadalo před šesti lety průměrně 21,2 žáků, minulý školní rok to bylo 20,8 žáků. Ke snižování počtu žáků na jednu třídu v Praze de facto nedochází a to ani při pohledu na delší časovou řadu od roku 2009.

Děti, žáci, studenti a absolventi škol v hl. m. Praze

Pramen: MŠMT

Na 1. stupni navštěvovalo základní vzdělávání 66,1 tisíc dětí, na druhém stupni 45,9 tisíc dětí. Individuálně se vzdělává 0,4 % žáků základních škol v Praze.

Nárůst počtu dětí na základních školách v posledních 6 letech se musel projevit i v nárůstu počtu učitelů. Ve školním roce 2021/22 bylo na základních školách v Praze 7,8 tisíc učitelů, z toho bylo 82 % žen. Zhruba 17 % učitelů na 1. stupni základních škol nemá potřebnou kvalifikaci¹⁰ podle zákona o pedagogických pracovnících. Na druhém stupni je tento podíl podobný (16 %).

V Praze je celkem 3,1 tisíc dětí (2,6 %), které si plní základní školní docházku v zahraničí, nebo na zahraniční škole v ČR. Z 121,1 tisíc žáků plnících si základní vzdělávání na základních školách nebo na nižších gymnáziích či konzervatořích, jich je 499, které tak činí formou individuálního vzdělávání. Na pražských základních školách je 9,7 % cizinců (10,9 tisíc), v roce 2017/18 to bylo méně (8,1 %, 8,3 tisíc).

Žáků opakujících ročník na základní škole bylo v Praze 426, z toho bylo 58 % chlapců.

V roce 2021/22 bylo v Praze 426 žáků opakujících ročník základní školy, z toho bylo 249 chlapců (58 %). Chlapci mezi žáky opakující ročník převládají dlouhodobě, jejich podíl se do roku 2018/2019 pohybuje od 60 % po 52 %. Děti opakujících první třídu bylo 39 v roce 2018/19 a 54 v roce 2021/2022. V celé České republice bylo 8,2 tisíc dětí opakujících ročník na základních školách, z toho 1 354 dětí opakovalo první třídu. Celkově se podíl dětí opakujících na základní škole nějakou třídu v posledních čtyřech letech v Praze pohyboval od 0,2 až 0,4 %, v celé ČR to bylo 0,9 %.

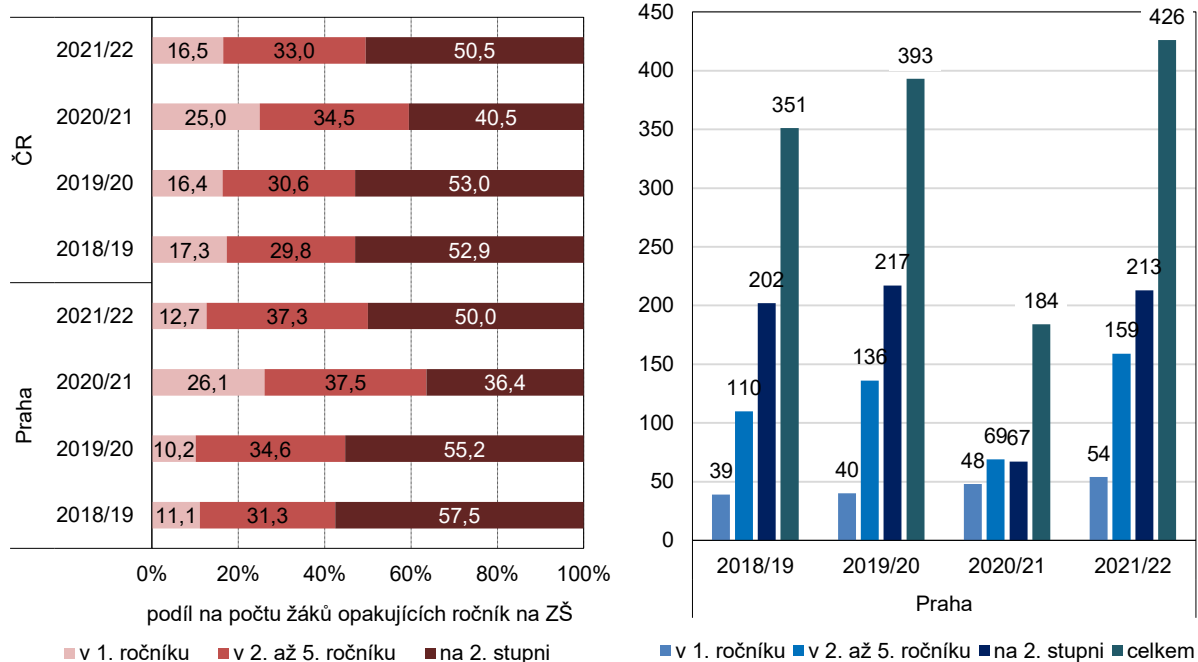
Jsou však kraje, ve kterých podíl žáků, kteří opakují ročník, přesahuje 1 % dětí navštěvujících základní školu. Mezi takové kraje se řadí především Karlovarský a

¹⁰ Jedná se učitele, kteří nesplňují požadavky stanovené zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů a příslušných výjimek. Existuje samozřejmě určitá část učitelů bez kvalifikace v tomto pojetí, kteří si potřebné vzdělání doplňují.

Ústecký kraj. V roce 2018/19 tato situace nastala pouze v Karlovarském a Ústeckém kraji, v roce 2019/20 se tato situace týkala navíc také Libereckého kraje. První „covidový“ rok 2020/2021 nebyl podíl žáků opakujících ročník na úrovni 1 % a vyšší v žádném kraji. Naopak, pravděpodobně jako důsledek uzavření škol v roce 2020/2021 v důsledku pandemie, se ve školním roce 2021/2022 zvýšil počet krajů, ve kterých byl výrazný podíl dětí opakujících základní školu. Více než 1 % dětí opakujících ročník na základní škole bylo v roce 2021/2022 hned v 6 krajích, v Ústeckém kraji byl tento podíl nejvyšší (1,7 %).

Žáci opakující ročník na základních školách v Praze a ČR (2018/19 - 2021/22)

Pramen: MŠMT

Přibývá i studentů středních škol.

Počet středních škol včetně konzervatoří byl ve školním roce 2021/2022 v hlavním městě 187. Konzervatoří bylo celkem 8. Jejich počty se v posledních pěti letech téměř nezměnily. Počet studentů denního studia, který v roce 2021/22 dosáhl 67,2 tisíc studentů, však po celou dobu rostl. Studentů, kteří se denního studia neúčastnili, bylo 4,2 tisíc. Studentů konzervatoří bylo 1,7 tisíc a jejich počet je v posledních letech stabilní. Učitelů na středních školách bylo v roce 2021/22 více než 6,3 tisíc, z toho bylo 60 % žen. Podíl žen se od roku 2016/2017 mírně snížil (o 2 p. b.).

Vzdělávání na středních školách lze realizovat buď na školách odborných, nebo školách se všeobecným vzděláváním.

Většina studentů na pražských středních školách (bez konzervatoří, včetně nástavbového studia) studovala odborné obory ukončené maturitní zkouškou (32,9 tisíc v roce 2021/22). Jejich počet se od roku 2016/2017 zvyšoval. Jejich zastoupení mezi studenty středních škol bylo ve sledovaném období 44 až 47 %. Další početnou skupinou byli studenti gymnázií, kterých bylo v roce 2021/22 cca 26,5 tisíc a představovali 38 až 39 % studentů středních škol. Studenti s obory ukončenými výučním listem tvořili pouze 12 % studentů a bylo jich v roce 2021/22 celkem 8,3 tisíc. Nástavbové studium pak představuje okrajový typ studia, studovalo zde 2,2 tisíc osob (3 %).

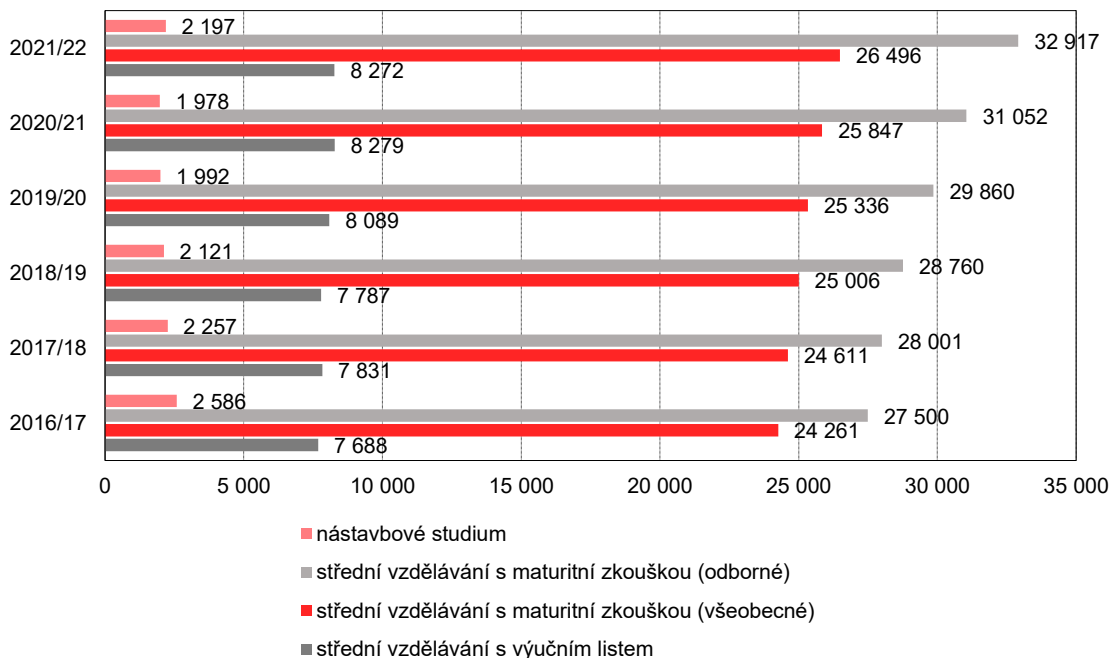
Počet studentů se mezi lety 2016/17 a 2021/22 zvýšil na všech těchto typech středního vzdělávání v Praze kromě nástavbového studia. Nejvíce se zvýšil počet studentů na středních odborných školách s maturitou (o 20 %), nejméně na středních školách ukončených výučním listem (o 8 %).

Stejné trendy vývoje v čase pozorujeme i u České republiky celkem. Jiná je pouze struktura studentů. Největší část studentů středních škol (bez konzervatoří a s nástavbami) studuje – podobně jako v Praze - střední odborné školy zakončené maturitou (44 až 46 %), ale méně je studentů gymnázií (30 až 32 %). Naopak více je studentů středních škol ukončeným výučním listem (20 až 21 %, v Praze pouze 12 %).

Studenti středního vzdělávání v Praze v letech 2016/17 až 2021/22

Pramen: MŠMT

Mezi vysokoškolskými studenty v Praze byl velký podíl cizinců (22 %).

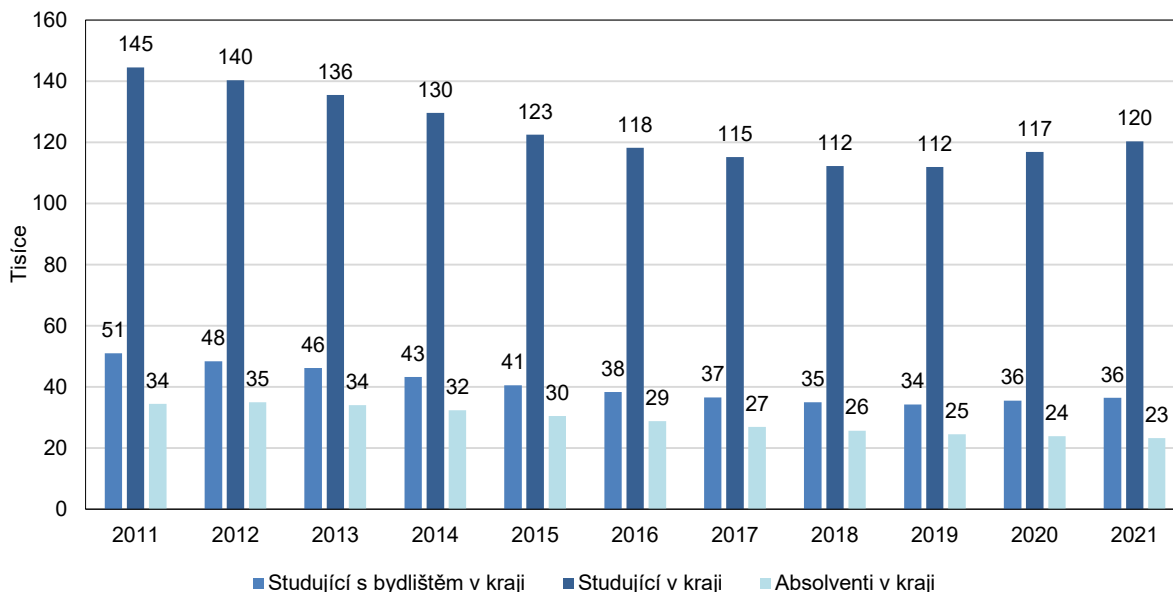
Hlavní město Praha je tradičním centrem vysokého školství; na vysokých školách zde studují studenti nejen z jiných částí republiky, ale i ze zahraničí. Ve školním roce 2021/22 bylo v Praze 29 vysokých škol. Z 29 pražských vysokých škol jich je osm veřejných s celkovým počtem 39 fakult a jedna státní se 2 fakultami. Soukromých vysokých škol má Praha 20.

Studentů se státním občanstvím České republiky se v roce 2021 vzdělávalo na pražských veřejných a soukromých vysokých školách 93 859 (78 %). Cizí státní občanství mělo 26 509 studentů (22 %). Dle statistik podle místa studia po roce 2000 dosáhl počet absolventů veřejných a soukromých vysokých škol v Praze svého maxima v roce 2012, kdy jich bylo 34 980. Pak už počet absolventů každým rokem klesal až na 23 291 v roce 2021. Při vyčlenění absolventů se státním občanstvím ČR platí stejný trend – jejich počet stoupal až do roku 2011, kdy jich bylo 30 323, následoval postupný pokles – v roce 2021 již opustilo pražské vysoké školy jen 18 955 absolventů.

Podle místa trvalého bydliště měla Praha 36 458 studentů vysokých škol. Studentů se státním občanstvím České republiky a trvalým bydlištěm v Praze bylo 34 087. Podle místa trvalého bydliště v Praze absolvovalo v roce 2021 některou veřejnou nebo soukromou vysokou školu 6 918 osob, což je nejméně od roku 2005. Počet absolventů klesal každým rokem od roku 2012.

Studenti a absolventi vysokých škol (veřejných a soukromých) v hl. m. Praze

Pramen: MŠMT

Zdravotnictví

V Praze připadá na 1 000 obyvatel 8 lékařů.

V roce 2020 bylo v hlavním městě Praze evidováno 10,6 tisíc lékařů (státní i nestátní). Jejich počet od roku 2016 mírně roste, celkově se jejich počet zvýšil o 3,8 %. V přepočtu na populaci připadá dlouhodobě 8 lékařů na 1 000 obyvatel. Vzhledem ke koncentraci zdravotnických zařízení na území Prahy, je počet obyvatel na 1 000 obyvatel nejvyšší mezi kraji. V druhém Jihomoravském kraji připadá na 1 000 obyvatel 5,5 lékařů.

V pražských nemocnicích se snižuje počet lůžek i počet případů hospitalizace.

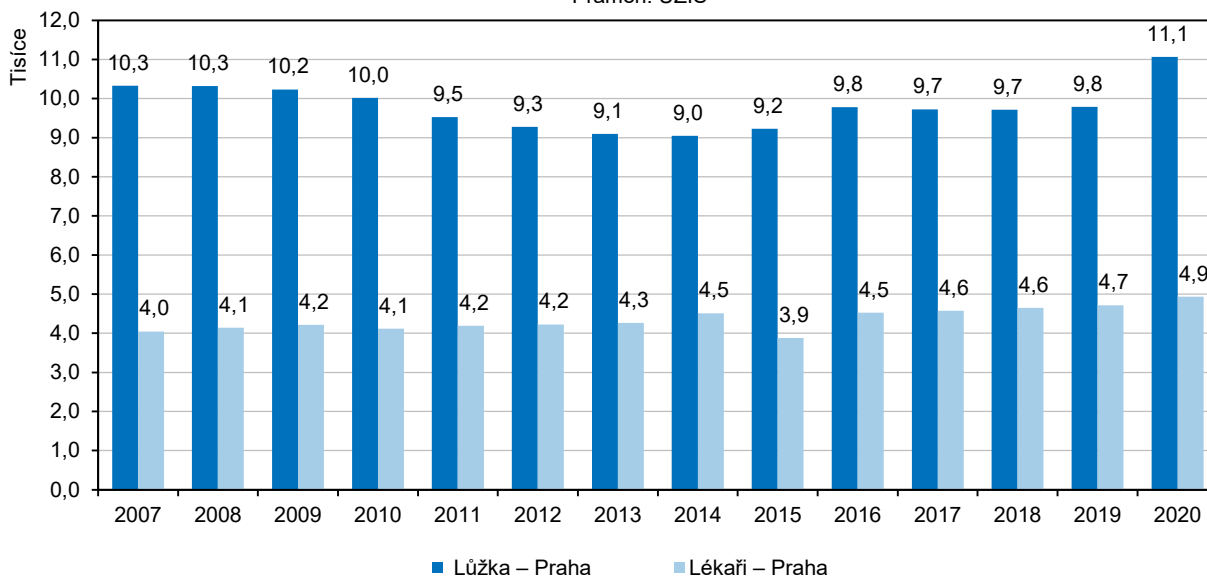
Na území Prahy se v roce 2020 nacházelo 29 nemocnic, ve kterých bylo umístěno 11,1 tisíc lůžek a pracovalo zde 4 931 lékařů¹¹. V roce 2016 bylo v nemocnicích 4 522 lékařů a 9,8 tisíc lůžek. Výrazný nárůst počtu lůžek byl způsoben zejména tím, že v roce 2020 bylo zařízení Psychiatrická léčebna Bohnice převedeno na jiný druh zdravotnického zařízení: na Psychiatrickou nemocnici Bohnice.

¹¹ Jedná se o přepočtený počet lékařů na plně zaměstnané, včetně smluvních lékařů a zubařů.

Lůžka a lékaři v nemocnicích v hl. m. Praze

Pramen: ÚZIS

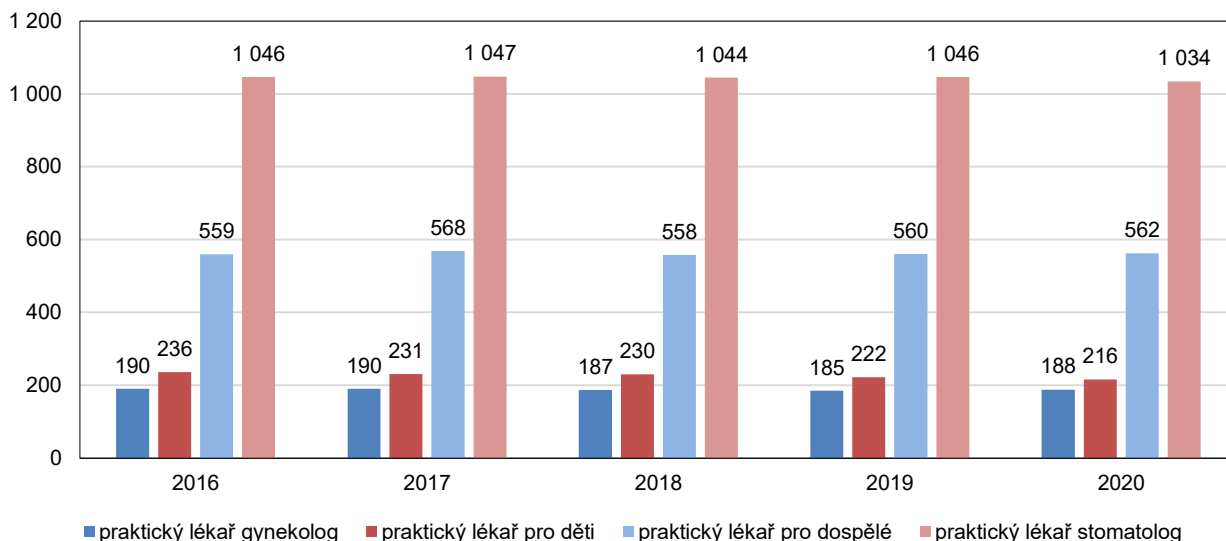

V Praze byla v roce 2020 zhruba tisícovka praktický ordinací stomatologů. Ordinací praktický lékařů pro dospělé je zhruba polovina tohoto počtu.

V Praze je dále zhruba 188 ordinací praktický lékařů gynekologů, jejich počty se za posledních šest let změnilo velmi málo. Naopak v ČR celkem doznaly počty těchto ordinací větších změn: setrvale klesají, jejich pokles je 3,4 %. Ordinací všeobecných lékařů pediatrií bylo v Praze 216, u nich je od roku 2016 patrný pokles o 8,5 %. V Praze se počty dalších specializací praktický lékařství (v grafu) příliš nemění, v ČR pozorujeme tendenci ke snižování jejich počtu. Ze všech těchto odborností pozorujeme největší tendenci ke koncentraci do Prahy u stomatologů, kdy téměř 19 % praktický lékařů-stomatologů v ČR má ordinaci v Praze. U praktický lékařů-gynekologů je to 15 %, u lékařů pro dospělé 13 % a u lékařů pro děti 11 %.

Samostatné ordinace praktický lékařů podle specializace v Praze (2016-2020)

Pramen: ÚZIS

Nemocenské pojištění a státní sociální podpora

Dávky nemocenského pojištění mají za cíl ochránit osoby výdělečně činné při ztrátě příjmu z důvodu nějaké krátkodobé nepříznivé sociální situace (například ošetřování člena rodiny, či nemoci). Hradí se ze státního rozpočtu (z příjmů z pojistného). Dávky státní sociální podpory hradí stát a pomáhá rodinám krýt náklady rodin na výživu či základní osobní potřeby, v některých případech se poskytují v závislosti na příjmu rodin, v některých případech jsou plošné.¹²

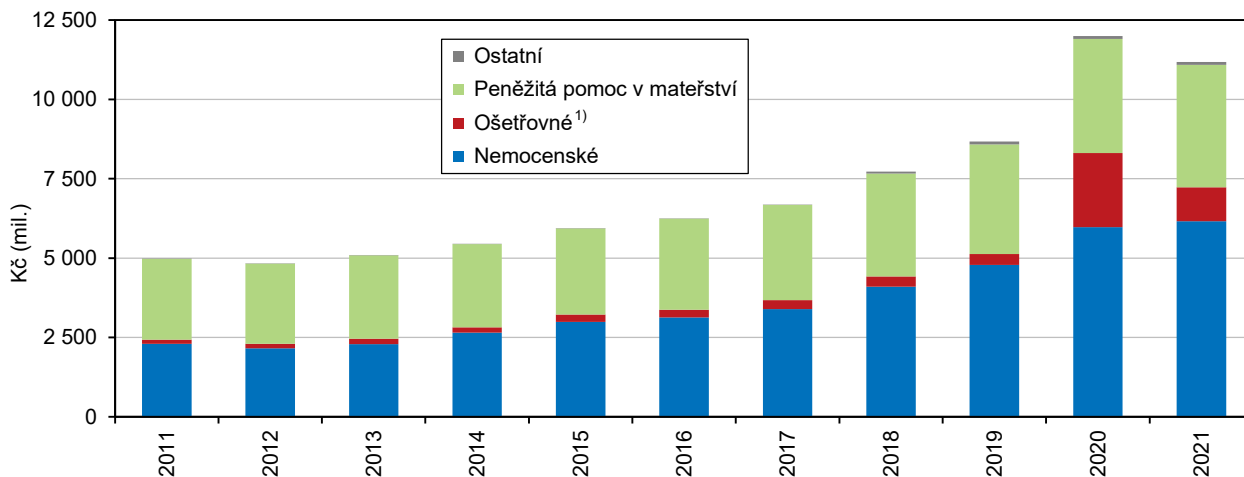
Největší díl z dávek nemocenského pojištění zabíralo také v roce 2021 nemocenské. Na nemocenském bylo v hl. m. Praze vyplaceno 6,2 miliard Kč.

V Praze bylo v roce 2021 vyplaceno na dávkách nemocenského pojištění 11 182 milionů Kč, což činilo 21,7 % z celkového objemu vyplacených dávek v Česku. Přičemž v Praze žilo ke konci roku celkem 12,1 % obyvatel republiky. Celkové výdaje na dávky nemocenského pojištění od roku 2016 stále rostly a to ročním tempem 5,2 % mezi lety 2015 a 2016 a 38,2 % mezi lety 2019 a 2020. V roce 2021 byl zaznamenán meziroční pokles (o 6,7 %), který byl způsoben vysokou srovnávací základnou vyplacených dávek v prvním „covidovém“ roce 2020. Dlouhodobě tvoří výplata nemocenského více jak 50 % všech dávek nemocenského pojištění – v roce 2020 tvořilo nemocenské nejméně – 49,8 %, v roce 2021 a 2019 nejvíce (55,1 %). Druhé nejvyšší výdaje nemocenského pojištění jsou na peněžitou pomoc v mateřství (tzv. „mateřská“). Ta tvořila 29,9 % (rok 2020) až 45,9 % (rok 2016) z celkových výdajů nemocenského pojištění.

V roce 2021 bylo nejvíce dávek vyplaceno na nemocenskou (55,1 %) a na peněžitou pomoc v mateřství (34,5 %). Výdaje na ošetřovné pak tvořily 9,5 % z celku. Od února 2018 byla nově zavedena otcovská poporodní péče a od června 2018 dlouhodobé ošetřovné. Tyto dvě dávky se na celkových výdajích nemocenského pojištění v roce 2021 podílely dohromady 0,9 %. Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství, který se poskytuje zaměstnankyni, která byla z důvodu těhotenství a mateřství převedena na jinou práci, (a z ní má bez svého zavinění nižší výdělek), byl téměř zanedbatelný 0,01 %).

Výdaje na dávky nemocenského pojištění v hl. m. Praze

Pramen: MPSV

¹⁾ na zvýšené výdaje na ošetřovné v roce 2020 a 2021 mělo vliv uzavření škol a jiných zařízení během pandemie covid-19 vč. souvisejících legislativních úprav

¹² Více lze zjistit na webu Ministerstva práce a sociálních věcí, kde je podrobněji popsán princip poskytování různých dávek z nemocenského pojištění či státní sociální podpory. Existuje také ještě například systém pomoci v hmotné nouzi, který má za cíl pomoci občanům s nedostatečnými příjmy a motivovat tyto osoby k snaze zajistit si samostatně prostředky na své živobytí:

<https://www.mpsv.cz/nemocenske-pojisteni>

<https://www.mpsv.cz/statni-socialni-podpora>

<https://www.mpsv.cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>

Epidemie koronaviru způsobila zvýšení výdajů na nemocenských v Praze o 24,8 %, u ošetřovného došlo k 6,8 násobnému růstu. Tento trend byl stejný i v Česku celkem.

Je zřejmé, že nejvíce ovlivnila strukturu i celkovou výši poskytovaných dávek z nemocenského pojištění pandemie koronaviru. V březnu 2020 byly uzavřeny všechny školy a školky a také některé provozovny (například restaurace, obchody). Mezi rokem 2019 a 2020 se navýšily výdaje na dávky nemocenského pojištění absolutně o 3,3 miliard Kč, relativně o 38,2 %. Nejvíce se na tom podílela dávka „ošetřovné“, která byla zejména vyplácena rodičům s dětmi, kteří museli s dětmi zůstat doma z důvodu zavřených škol. Absolutně bylo v roce 2020 vyplaceno o 2,0 miliard více na ošetřovném než v roce 2019, což bylo v relativním vyjádření 6,8 krát více. Výrazný absolutní růst zaznamenala také nemocenská, kde hodnota vyplacených dávek se zvýšila o 1,2 miliard, v procentuálním vyjádření o 24,8 %.

V Česku byl tento „covidový“ nárůst výdajů na dávky nemocenského pojištění v relativním vyjádření velmi podobný. Absolutně se mezi roky 2019 a 2020 zvýšily výdaje na dávky nemocenského pojištění v ČR o 16,3 miliardy Kč, relativně o 42 %. U ošetřovného byl tento růst 6,6 násobný a v absolutních hodnotách se jednalo o nárůst o 9,7 miliard Kč. V roce 2021 byla ještě v platnosti některá omezení a tak se ošetřovné více podílelo na celkových dávkách nemocenského pojištění než v letech před rokem 2019.

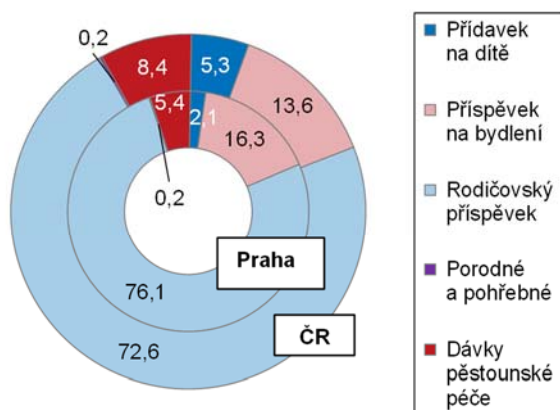
Dávky otcovské poporodní péče, které umožňují nebo motivují muže k péči o malé děti, dosáhly v roce 2021 hodnoty 70,3 milionů.

Tato dávka byla zavedena v únoru roku 2018 a již během tohoto roku bylo vyplaceno celkem v Praze 53,7 milionů Kč na tuto péči. V roce 2021 to bylo již 70,3 mil. Kč. 24 % dávek bylo vyplaceno v Praze, zbytek v ostatních krajích ČR.

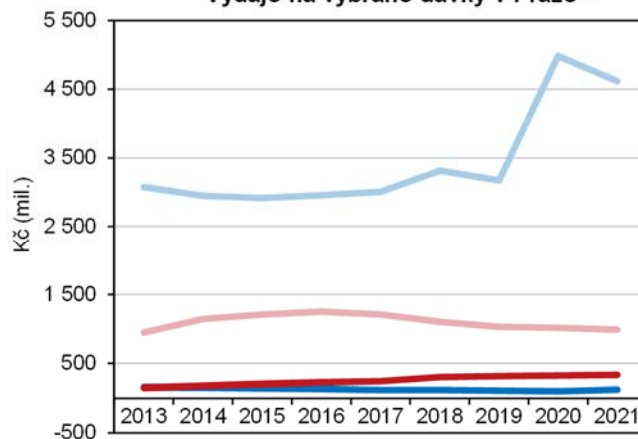
Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v hl. m. Praze a ČR

Pramen: MPSV

Výdaje v Praze a ČR v roce 2021 v %

Výdaje na vybrané dávky v Praze ^{*)}

^{*)} podle místa trvalého bydliště příjemce

Mezi dávkami státní sociální podpory dominuje rodičovský příspěvek, který v Praze představuje 76,1 % hodnoty všech vyplacených dávek SSP.

Mezi dávky státní sociální podpory patří pět základních dávek, které zde řadíme podle hodnoty vyplacených dávek v roce 2021. Jde o rodičovský příspěvek (76,1 %), příspěvek na bydlení (16,3 %), dávky pěstounské péče (5,4 %), přídavek na dítě (2,1%) porodné a pohřebné (0,2 %).

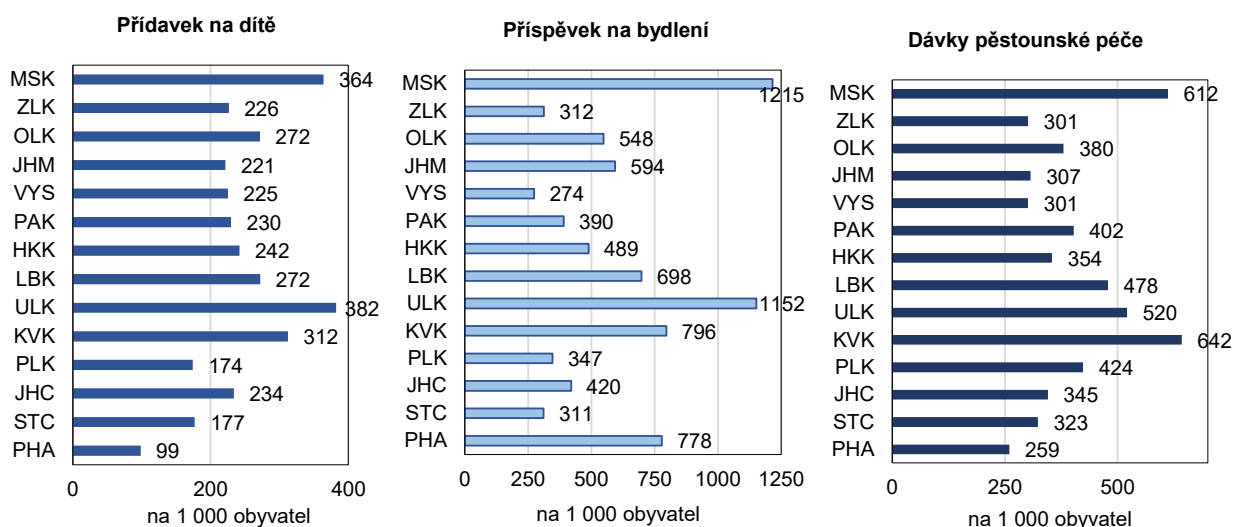
Mezi dávky státní sociální podpory patří jak dávky nevázané na příjem (rodičovský příspěvek a pohřebné), tak dávky vázané na příjem (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné).

Rodičovský příspěvek, který dominuje jak v počtu, tak v hodnotě vyplacených dávek, je ten, na který má nárok osoba, která o dítě celodenně pečuje. Pobírat příspěvek může až do 4 let věku dítěte. Velmi často pobírání rodičovského příspěvku navazuje

na poskytování peněžitě pomoci v mateřství. V současnosti je nárok na rodičovský příspěvek ve výši 300 tisíc Kč za celé období pobírání příspěvku. Zlom v časové řadě výdajů na rodičovský příspěvek byl způsoben jeho navýšením v roce 2020. Do té doby bylo možné čerpat rodičovský příspěvek ve výši 220 000 Kč. Přídavek na dítě mohou pobírat rodiny s příjmem do výše 3,4 násobku životního minima¹³, porodné může pobírat rodina, jejíž příjmy nepřesáhly za čtvrtletí před narozením dítěte 2,7 násobku životního minima. Příspěvek na bydlení může pobírat nízkopříjmová rodina a pohřebné ve výši 5 000 Kč je vypláceno pouze za určitých podmínek úmrtí osoby¹³.

Porovnání krajů - výdaje na přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a dávky péče (v tis. Kč, 2021)

Pramen: MPSV

Při přepočtu na 1 000 osob jsou největší regionální rozdíly mezi kraji v příspěvku na bydlení.

Nejvyšší hodnoty příspěvku na bydlení v přepočtu na 1 000 obyvatel byly v roce 2021 v Moravskoslezském (1 215 tis. Kč na 1 000 obyvatel kraje), Ústeckém kraji a Karlovarském kraji. Praha patřila také mezi kraje s poměrně vysokou hodnotou příspěvku na bydlení, pravděpodobně z důvodu vysokých nákladů na bydlení. A to i přesto, že v Praze jsou podmínky pro přiznání tohoto příspěvku přísnější než v ČR celkem. Zároveň příspěvek na bydlení vykazoval největší regionální rozdíly v jeho distribuci. Kraj s nejvyššími příspěvky na bydlení v přepočtu na obyvatele kraje pobíral o 93 % více, než byl průměr za ČR, kraj s nejnižšími pobíral o 56 % méně.

Přídavky na dítě v přepočtu na 1 000 obyvatel byly vypláceny v nejvyšších hodnotách ve stejných krajích, jako příspěvky na bydlení. Nejmenší výše příspěvků na bydlení byla vyplácena v roce 2021 v Praze a Plzeňském kraji. Tento příspěvek byl také regionálně výrazně diferencovaný – kraj s nejvyššími příspěvky na dítě v přepočtu na obyvatele kraje pobíral o 57 % více, než byl průměr za ČR, kraj s nejnižšími pobíral o 60 % méně.

Dávky péče vykazují také regionální diferenciaci, kraj s nejvyššími dávkami péče (Karlovarský, 642 tis. Kč na 1 000 obyvatel) pobíral o 65 % vyšší příspěvky, než byl průměr za ČR. Kraj s nejmenší výší dávek péče

¹³ Výše hodnoty životního minima je odvislá od počtu členů domácnosti. Více je na webu MPSV: <https://www.uradprace.cz/zivotni-a-existencni-minimum>
Informace o dalších dávkách státní sociální podpory jsou zde: <https://www.mpsv.cz/statni-socialni-podpora>

péče v přepočtu na 1 000 obyvatel pobíral o 33 % méně. Praha pobírala v tomto přepočtu nejnižší dávky péstounské péče na obyvatele.

Zařízení sociálních služeb

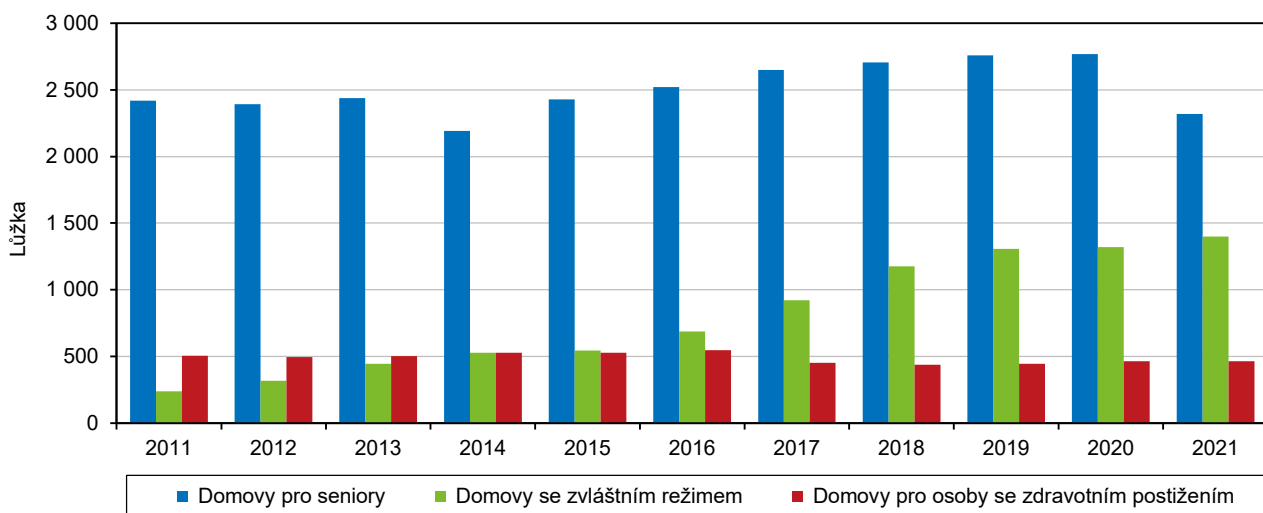
V Praze bylo v roce 2021 2 320 lůžek v domovech pro seniory, meziročně se jejich počet snížil.

Domovy pro seniory poskytují dlouhodobé pobytové služby seniorům, většinou nad 60 let, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. V roce 2021 nabízelo 29 pražských domovů pro seniory celkem 2,3 tisíc lůžek. Jejich počet až do roku 2020 rostl, ale v roce 2021 došlo k meziročnímu poklesu o 16 % lůžek. Od roku 2020 do roku 2021 ubyly v Praze dva domovy pro seniory.

Při porovnání s ostatními kraji lze konstatovat, že Praha má přibližně stejnou kapacitu domovů pro seniory jako populačně mnohem menší kraje Královéhradecký (2 395 lůžek) či Zlínský (2 346). Naopak populačně podobně velký kraj Středočeský má v domovech pro seniory téměř 5,3 tisíc lůžek.

Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v hl. m. Praze

Pramen: MPSV

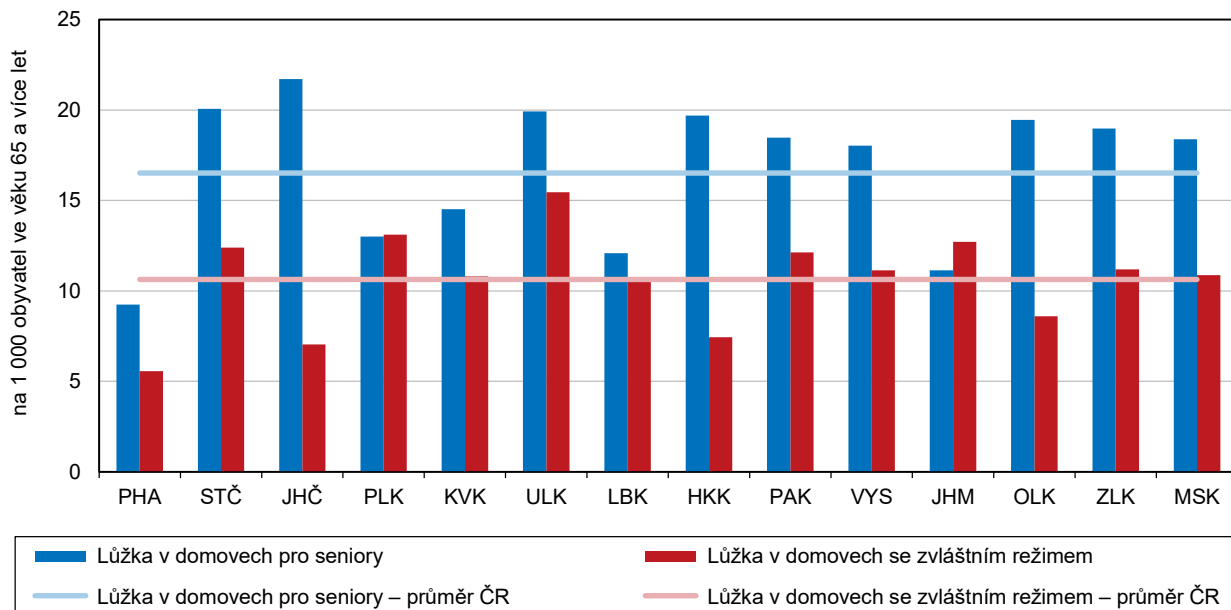
Počet domovů se zvláštním režimem se od roku 2016 zvýšil celkem o 10 zařízení, počet lůžek se zvýšil dvakrát.

V domovech se zvláštním režimem se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách, především pak osobám s Alzheimerovou chorobou či se stařeckou demencí. Mohou tu tedy bydlet jak starší osoby, tak osoby mladší. Jejich situace vyžaduje pravidelnou pomoc a péči jiné fyzické osoby, která je jim v těchto zařízeních poskytována. V Praze bylo v roce 2021 celkem 22 domovů se zvláštním režimem, přičemž od roku 2016 se jejich počet zvýšil o 83 % a jejich kapacita se zdvojnásobila.

Počet domovů pro osoby se zdravotním postižením byl v roce 2021 v Praze celkem 9, stejně jako v roce 2016. Jejich kapacita byla ještě v roce 2016 celkem 548 lůžek, od té doby se zmenšila na 465 lůžek v roce 2021 (pokles o 15 %).

Lůžka v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem v krajích v roce 2021

Pramen: MPSV

Při přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více vyniká pražská nedostatečná kapacita jak lůžek v domovech pro seniory, kde je bezkonkurenčně nejmenší, tak v domovech se zvláštním režimem.

Azylové domy a chráněné bydlení pomáhají znevýhodněným osobám v samostatném životě.

Zařízení, poskytujících některé služby pro sociálně či jinak znevýhodněné občany, je velké množství, známé jsou například azylové domy, či chráněné bydlení. V Praze je azylových domů celkem 27, což je druhý nejvyšší počet po Moravskoslezském kraji (V Ústeckém kraji by stejný počet těchto zařízení jako v Praze). Kapacitu mají pražské azylové domy ve výši 948 lůžek a jejich počet od roku 2016 stabilně roste. Naopak zařízení, poskytujících chráněné bydlení je méně (14). V mezikrajském srovnání je v Praze spíše méně těchto zařízení a od roku 2016 se jejich počet snížil o jedno. V různých zařízeních chráněného bydlení Praze je celkem 275 lůžek, což je zhruba ekvivalentní kapacitě chráněného bydlení v Jihočeském kraji. Populačně podobný Středočeský kraj má dvakrát tolik míst v chráněném bydlení, než Praha.

Držitelé průkazu osob se zdravotním postižením

V Praze bylo v roce 2021 celkem 40,2 tisíce držitelů průkazů osob se zdravotním postižením, z toho byla většina s těžkým postižením (63 %).

V Praze bylo v roce 2021 celkem 40 216 držitelů průkazů osob se zdravotním postižením¹⁴. Největší podíl na celku měli držitelé průkazů s těžkým postižením (ZTP, 62,8 %), bylo jich v roce 2021 celkem 25,3 tisíc. Následovali držitelé průkazů se zvlášť těžkým postižením a s potřebou průvodce (ZTP/P, 23,1 %), kterých bylo 9,3 tisíc. Nejmenší podíl připadl na držitele průkazů se středně těžkým postižením (TP, 14,1 %, 5,7 tisíc osob). Celkový počet osob s průkazem pro zdravotně postižené roste, od roku 2016 o 31 %. Zastoupení osob se středně těžkým postižením a s těžkým postižením se mírně zvýšilo, naopak u osob s nejtěžším postižením se jejich podíl snížil. Může to být nejen odrazem reálného stavu, ale také politiky přidělování průkazů pro osoby zdravotně postižené.

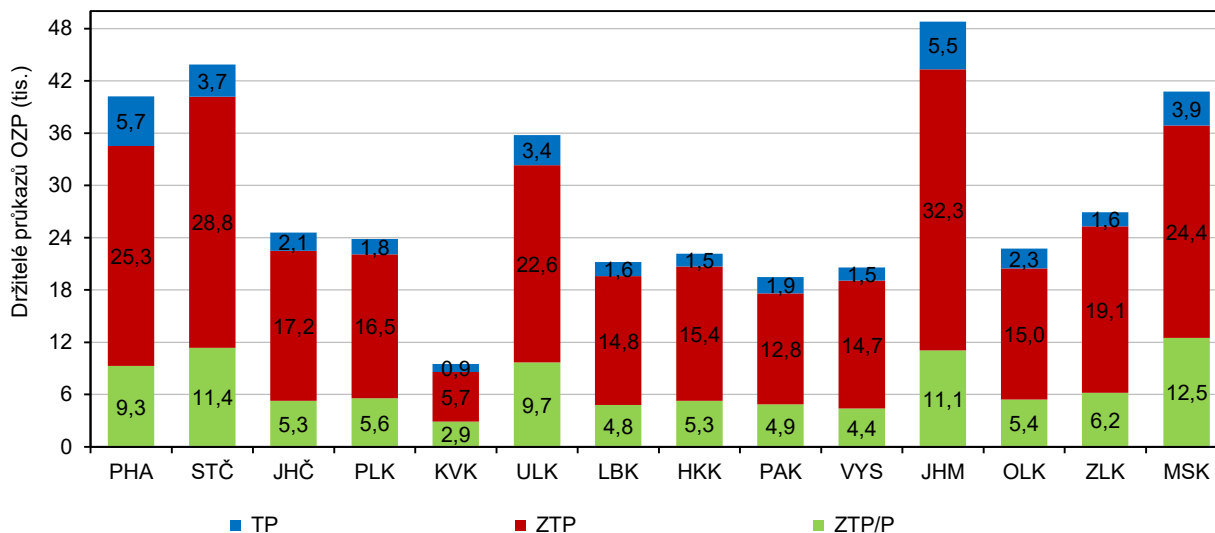
¹⁴ Držitelé průkazů zdravotně postižených jsou rozděleni podle závažnosti jejich postižení do tří skupin: se středně těžkým postižením (TP), s těžkým postižením (ZTP) a se zvlášť těžkým postižením s potřebou průvodce (ZTP/P). Na průkaz má nárok osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením (včetně osob s poruchou autistického spektra), které omezuje její schopnost pohybu a orientace. Tyto osoby mají nárok na finanční příspěvky od státu (příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku). Více na <https://www.mpsv.cz/osoby-se-zdravotnim-postizenim#prispevky-pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim>

V Praze je držitelů průkazů pro zdravotně postižené celkem 32 na tisíc obyvatel, spolu se Středočeským krajem se jedná o nejnižší hodnotu mezi kraji. Naopak nejvíce držitelů průkazů pro zdravotně postižené v přepočtu na 1 000 obyvatel mají Liberecký (48), Zlínský (47) a Ústecký kraj (45).

Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením dle typu průkazu v krajích k 31. 12. 2021

Pramen: MPSV

V roce 2021 bylo nejvíce osob s průkazem pro zvláště tělesně postižené s nutností průvodce ve věku 85 a více let (21 %). Věková struktura držitelů těchto průkazů je výrazně odlišná od ostatních dvou stupňů postižených.

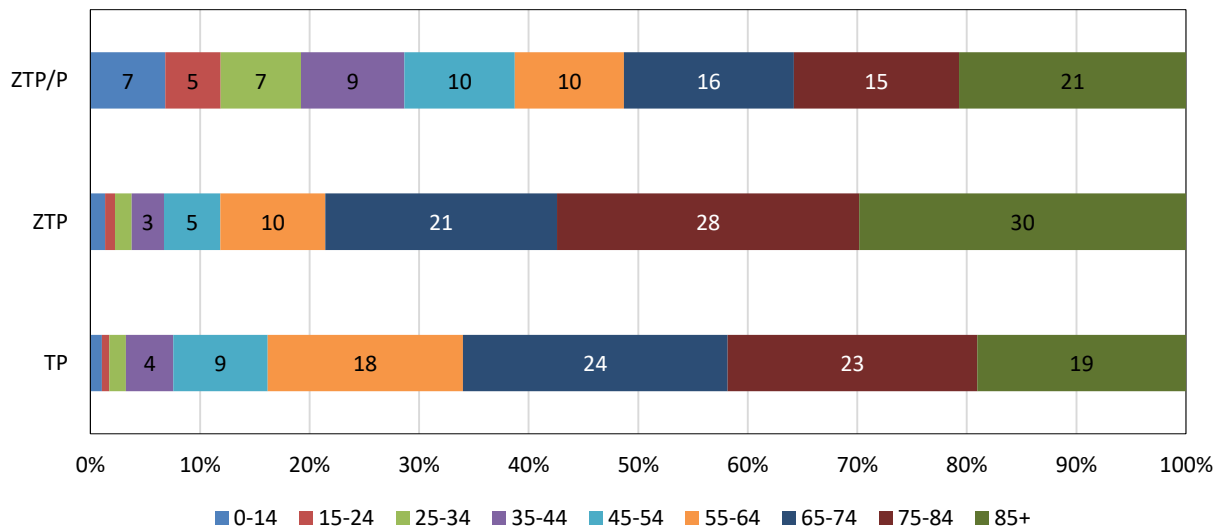
Držitelé průkazů pro středně těžce zdravotně postižené (TP) jsou většinou ve věku 65-74 let (24 %) a 75-84 let (23 %) a tvoří tak téměř polovinu všech osob, které mají průkaz pro středně těžce postižené. Podobné zastoupení je osob předdůchodového věku (55-64 let) a osob nejstarších (85 a více let). Je jich 18% resp. 19 %.

Podobnou věkovou strukturu mají i osoby, které mají průkaz pro těžce postižené (ZTP), jen je u nich větší zastoupení nejstarších osob ve věku 85+ (30 %) a menší zastoupení osob ve věku 55-64 let (10 %).

Osoby zvláště těžce postižené s nutností průvodce ve věku 85 a více let tvoří 21 % všech zvláště těžce postižených. Mezi těmito osobami jsou na rozdíl od lehčích skupin postižení i osoby v mladším věku. Osoby ve věku 35-44 let tvoří 9 % a o něco méně je osob ještě mladších. Ve věku 0-14 let a 25-34 let je shodně 7 % ze všech zvláště těžce postižených.

Držitelé průkazů pro zdravotně postižené v hl. m. Praze (stav k 31. 12. 2021) *)

Pramen: MPSV

*) TP – středně těžce postižení, ZTP – těžce postižení, ZTP/P – zvláště těžce postižení s potřebou průvodce

Důchodci, důchody¹⁵

V roce 2021 bylo v Praze celkem 292,4 tisíc příjemců důchodů, z toho bylo 198,0 tisíc pobírajících plný starobní důchod a druhou nejpočetnější skupinou byli ti, kteří pobírali kombinovaný vdovský důchod (49,3 tisíc žen).

Ke konci roku 2021 pobíralo v hlavním městě nějakou formu důchodu celkem 292,4 tisíc osob. Z toho bylo 60,7 % žen. Plný starobní důchod pobíralo 108,5 tisíc žen (55 %) a 89,5 tisíc mužů (45 %). Některý z invalidních sólo důchodů pobíralo 15,2 tisíc žen a 13,3 tisíc mužů. Starobní poměrný důchod (pouze tento typ) pobíralo 1,4 tisíc osob a sirotčí důchod byl vyplácen 3,7 tisícům osob.

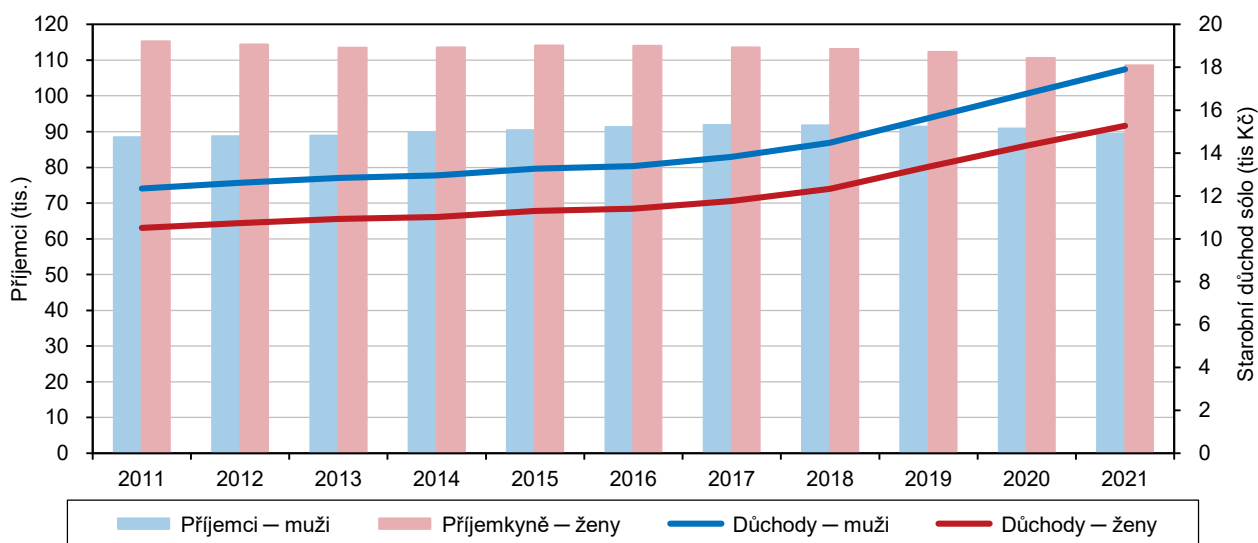
Od roku 2016 došlo v Praze spíše ke snížení celkového počtu příjemců důchodů. Celkově se jejich počet snížil o 5 % a k poklesu došlo u většiny druhů důchodů. U důchodů s nejtěžší invaliditou (3. stupeň invalidity) byl zaznamenán pokles o 25 %, u sólo vdovských důchodů pokles počtu příjemců o 20 % a u sólo vdoveckých dokonce o 24 %. Naopak, počet příjemců poměrných důchodů vzrostl o 16 % (jejich počet je však nízký - 1,4 tisíc) a počet příjemců invalidních důchodů 1. stupně se taktéž zvýšil, ale zhruba o polovinu méně.

¹⁵ Plný starobní důchod může být pobírán buď po dosažení důchodového věku (řádný starobní důchod), nebo před dosažením důchodového věku (předčasný starobní důchod). Nárok na tyto důchody vzniká, když osoba dosáhne potřebné doby pojištění v rámci důchodového systému. Když pojištěnec nedosáhne potřebné doby pojištění pro řádný starobní důchod, může zažádat o poměrný důchod. Vdova a vdovec mohou taktéž pobírat vdovecký nebo vdovský důchod. Nárok na tento důchod vzniká, když zesnulý byl poživitelem starobního, invalidního důchodu, nebo zemřel následkem pracovního úrazu či ke dni smrti splnil podmínky pro příjem starobního nebo invalidního důchodu.

Příjemci starobního důchodu sólo (plného) a průměrná výše důchodu podle pohlaví v hl. m. Praze (stav v prosinci)

Pramen: ČSSZ

Rozdíly mezi pohlavími jsou u některých typů důchodů výrazné.

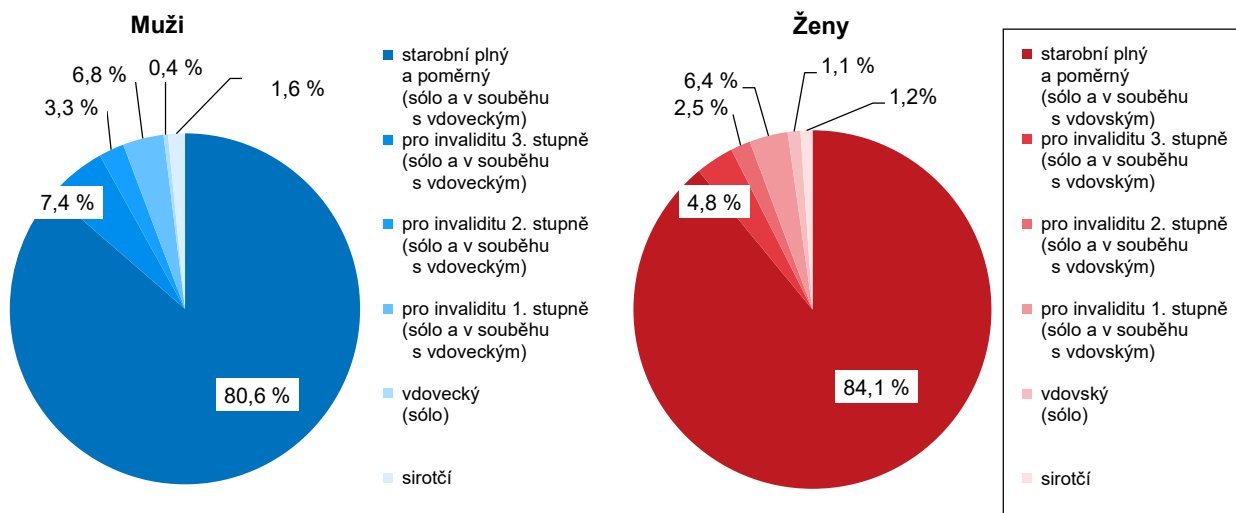
Nepřekvapí, že příjemci vdovských důchodů jsou pouze ženy a naopak, příjemci vdoveckých důchodů¹⁶ pouze muži. Tyto důchody lze pobírat jak sólo – příjemci užívá pouze vdovský/vdovecký důchod – tak kombinovaně. Mezi osobami, které pobírají sirotčí důchod, je zhruba stejný podíl žen jako mužů.

Největší rozdíly podle pohlaví jsou (kromě pozůstalostních důchodů) u důchodců pro invaliditu 1. stupně, kde je výrazně nadpoloviční podíl žen (58 %). Naopak u poměrných starobních důchodů je výraznější zastoupení mužů (je jich 59 %). Jak již bylo řečeno, poměrných důchodů je však velmi málo (1,4 tisíc příjemců). U nejvíce rozšířeného důchodu (plného starobního) je také převaha žen, které tvoří 55 % všech příjemců tohoto typu důchodu. Je to dáno jak vyšším podílem žen mezi staršími osobami, tak také tím, že ženy v průměru dochází do důchodu o něco dříve než muži.

¹⁶ Jedná se o tzv. pozůstalostní důchody. Zahrnují jak vdovský a vdovecký důchod, včetně kombinací, tak sirotčí důchod. Ten může pobírat nezaopatřené dítě nejdéle do věku 26 let, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání nebo se nemůže připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost ze zdravotních důvodů (pro nemoc nebo úraz). Podrobněji k pozůstalostním důchodům na webu ČSSZ: <https://www.cssz.cz/pozustalostni-duchody-podrobne>

Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu v hl. m. Praze v prosinci 2021

Pramen: ČSSZ

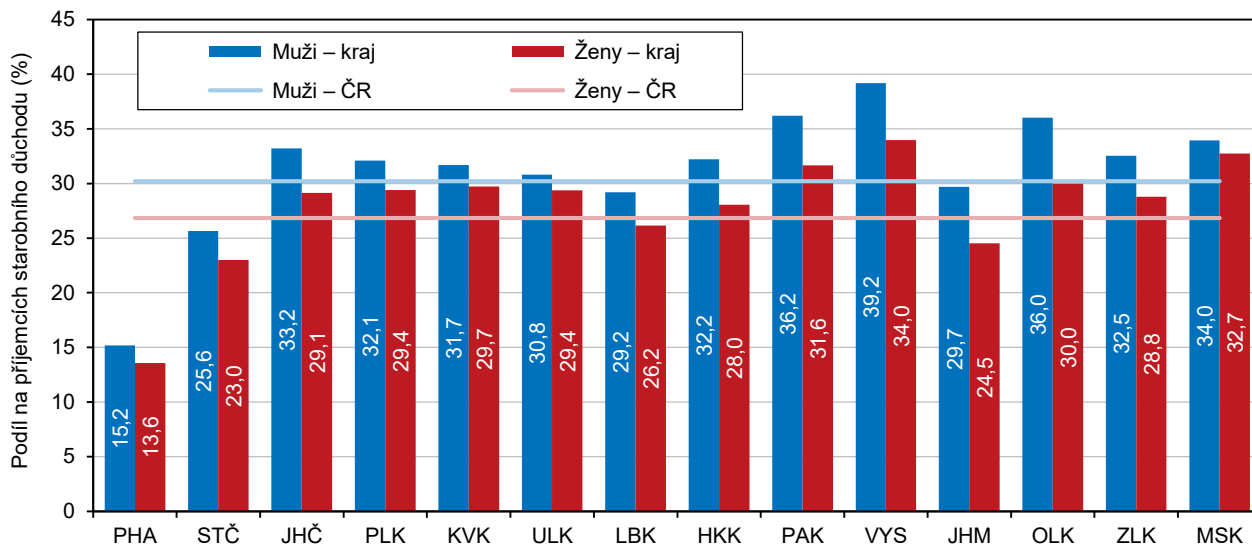
Příjemci předčasného starobního důchodu se podíleli na celkovém počtu příjemců starobního důchodu (bez poměrného) vč. souběhu z 14,2 %.

Příjemců předčasného starobního důchodu celkem vč. souběhu (bez poměrného) bylo v roce 2021 v Praze 36,3 tisíc osob, z toho byla většina žen (21,3 tisíc, 59 %).

Počet důchodkyň, které pobíraly předčasný starobní důchod od roku 2016 velmi mírně rostl, od roku 2019 již zůstával v podstatě na stejné úrovni (okolo 21,3 tisíc žen). Počet důchodců-mužů, kteří pobírali stejný typ důchodu má podobný vývoj (jejich počet se ustálil na 14,9 tisíc mužů).

Příjemci předčasného starobního důchodu podle pohlaví v krajích v prosinci 2021

Pramen: ČSSZ

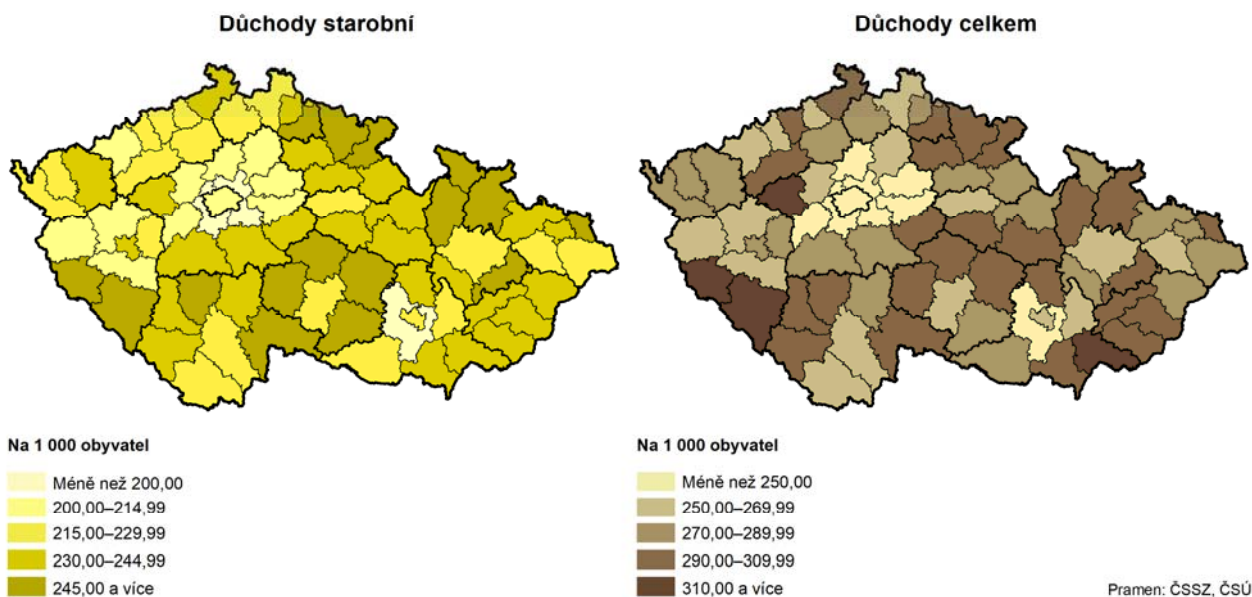

Praha má nejnižší zastoupení osob, které pobírají předčasný starobní důchod mezi všemi starobními důchodci.

15 % mužů a téměř 14 % žen pobírá předčasný starobní důchod v Praze. Menší zastoupení osob, které pobírají předčasný starobní důchod, je v regionech, které mají silné jádro s velkým trhem práce. Svou roli hraje také tradice a fakt, že ženy odcházejí do řádného starobního důchodu dříve než muži. Naopak největší podíl mužů a žen pobírajících předčasný starobní důchod na celkovém počtu starobních důchodců je v kraji Vysočina (39 a 34 %), Pardubickém (36 a 32 %), Moravskoslezském (34 a 33 %) a Olomouckém (36 a 30 %).

Příjemci důchodů v okresech v prosinci 2021

Během posledních pěti let se hodnota starobního důchodu zvýšila o 34 %.

Průměrná výše starobního plného důchodu je u mužů 17,9 tisíc Kč a u žen 15,3 tisíc Kč. Vyšší absolutní výše je pouze u vdovských nebo vdoveckých důchodů, které jsou v souběhu se starobním nebo invalidním důchodem. U žen dosáhly na hodnotu 18,0 tisíc Kč a u mužů 20,2 tisíc Kč.

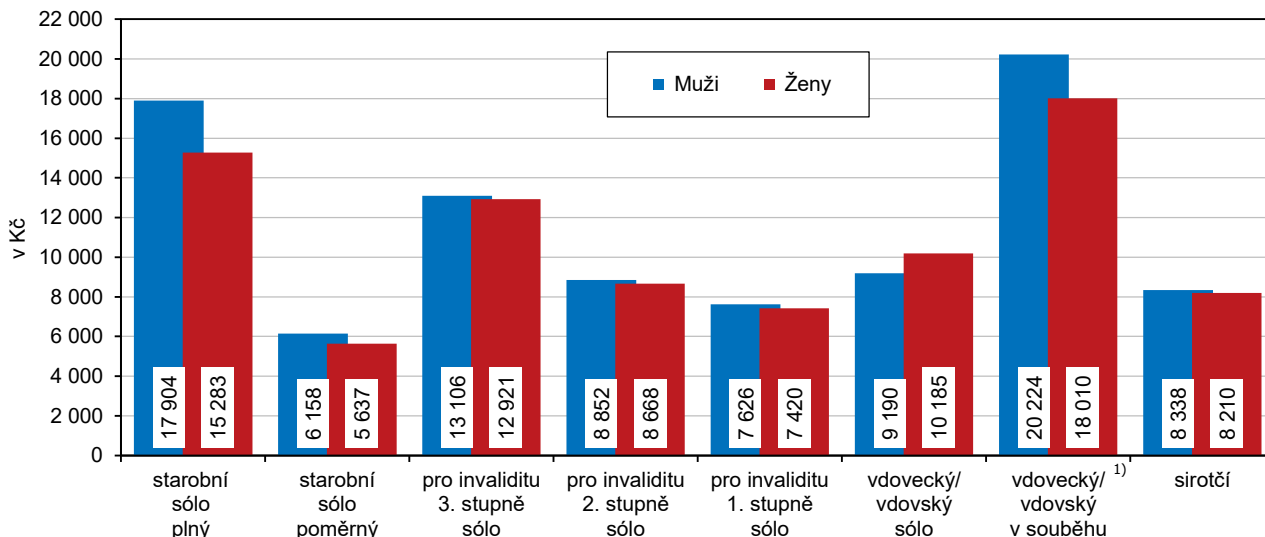
Naproti tomu důchody invalidní byly o 54 až 21 % nižší (podle stupňů invalidity), než důchody starobní (sólo). Na invalidní důchod má nárok osoba, která dlouhodobě nemůže ze zdravotních důvodů pracovat a nedosáhla důchodového věku. Invalidní důchod může při zlepšení zdravotního stavu zaniknout, po dosažení věku 65 let se automaticky změní na starobní důchod¹⁷.

Od roku 2016 se výše průměrného starobního důchodu mužů vyplaceného sólo zvýšila z 13,4 tisíc Kč na 17,9 tisíc Kč. U žen byl tento růst z 11,4 tisíc na 15,3 tisíc. V roce 2016 byl meziroční růst důchodů 0,9 %, v dalších letech rostl, až v roce 2019 dosáhl maxima (7,9 % u mužů a 8,4 % u žen). V roce 2021 byl meziroční růst průměrného starobního důchodu stále poměrně slušný (6,8 % u mužů a 6,5 % u žen).

¹⁷ Více viz: <https://www.cssz.cz/invalidni-duchod>

Průměrné důchody podle druhu důchodu a pohlaví v hl. m. Praze v prosinci 2021 *

Pramen: ČSSZ

¹⁾ důchod vdovecký nebo vdovský v souběhu s přímým důchodem (tj. starobním nebo invalidním)

Následující graf ilustruje přibližný růst hrubé měsíční mzdy a starobního plného důchodu od roku 2016 do roku 2021 po započtení inflace ČR (růstu spotřebitelských cen). Po započtení míry inflace, která absolutní výši výdělků a důchodů snižuje, můžeme hovořit o reálné mzdě a reálném důchodu.

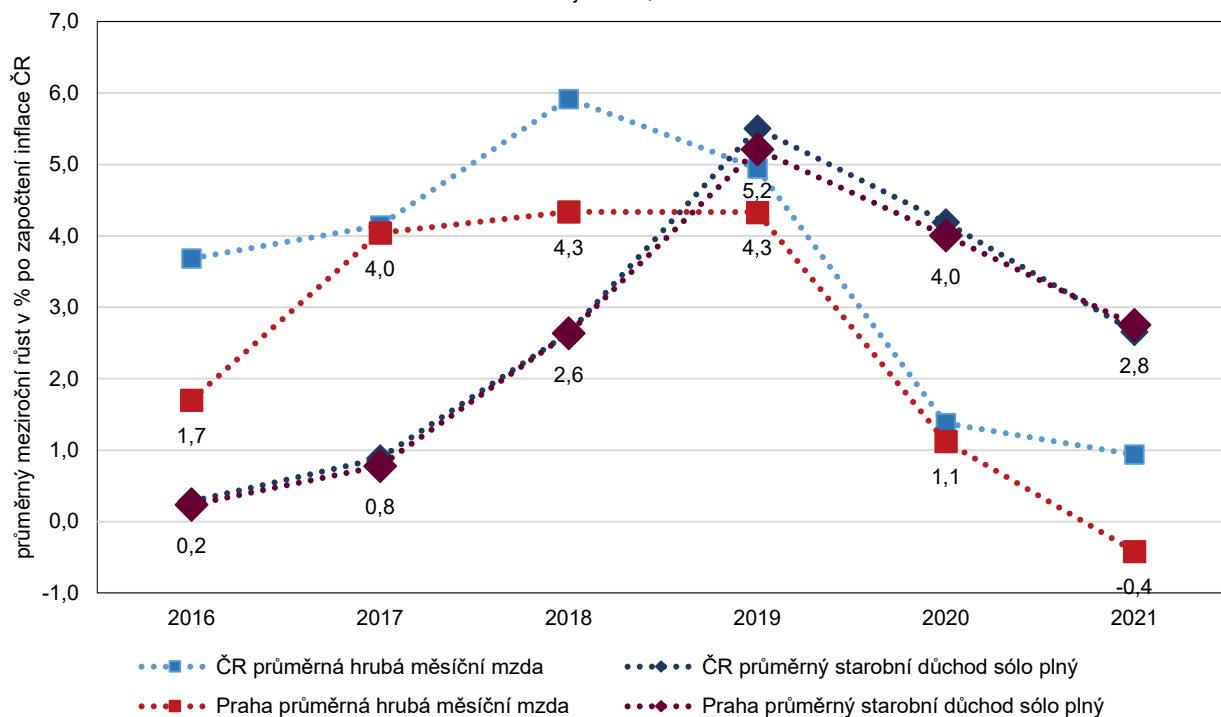
Při porovnání průměrného starobního důchodu plného (bez souběhu s dalšími důchody) a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců je třeba vzít v potaz skutečnost, že důchody jsou de facto vypláceny jako čisté, kdežto mzdy hodnotíme jako hrubé, bez snížení o patřičné odvody státu.

Při pohledu na reálnou průměrnou hrubou měsíční mzdu a její vývoj v čase je vidět, že v Praze dosáhl meziroční růst mzdy maxima v roce 2018 a 2019, poté začal klesat a v roce 2021 došlo k mírnému poklesu reálné hodnoty mzdy. Starobní důchody proti tomu zažily největší meziroční růst v roce 2019, ale i v roce 2020 byl jejich růst slušný. V roce 2021 došlo stále k reálnému meziročnímu růstu starobních důchodů, ale již pouze 2,8 %. Tempo růstu starobních důchodů v reálném vyjádření v ČR bylo obdobné jako v Praze, vývoj mzdy byl odlišný. Reálně rostla meziročně průměrná mzda zaměstnance v ČR vždy více než v Praze a ani v roce 2021 se nedostala do „záporného růstu“.

Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy a průměrného starobního důchodu plného po započtení inflace v Praze a ČR *)

Zdroj: ČSSZ, ČSÚ

*) Poznámka: jde o průměrnou hrubou měsíční mzdu zaměstnance podle údajů z podnikových statistik ČSÚ, průměrný důchod starobní bez souběhu s jinými důchody podle statistik ČSSZ, meziroční míru inflace za ČR celkem.